ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ИЖТИМОИЙ-ИҚТИСОДИЙ ГАЗЕТАСИ

ҚИШЛОҚ ҲАЁТИ

1974 йил 1 январдан чиқа бошлаган

1996 йил 23 июль СЕШАНБА № 55 (5.727) сотувда эркин нархда

ТАЪСИСЧИ — ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ВАЗИРЛИГИ

ЎЗБЕКИСТОН ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ АСАКАДАГИ «ЎЗДЭУАВТО» ҚЎШМА КОРХОНАСИНИНГ РАСМИЙ ОЧИЛИШ МАРОСИМИДАГИ НУТҚИ

Муҳтарам Ким Ток Ленг жаноблари!

Муҳтарам Ким У Жун жаноблари!

Жаноблар ва хонимлар!

Азиз қурувчилар, муҳандислар, мутахассислар, янги «ЎзДЭУавто» қўшма корхонасининг жамоаси!

Ватандошларим, дўстларим!

Бугун биз ҳаммамиз катта тарихий воқеага гувоҳ бўлиб турибмиз. Бугун Ўзбекистон халқи интизор бўлиб кутган муборак кун — мамлакатимиздаги илк автомобиль заводининг очилиши — тантана кунлари етиб келди.

Фарғона водийси — Оллои таолонинг назари тушган гўзал бир маскандир. Андижон вилояти эса бу гўзал водийнинг юрагида жойлашган. Бу муқаддас юртда буюк темурий бобомиз Заҳириддин Муҳаммад Бобур таваллуд топган, бошқа не-не алломалар, шоирлар ва меъморлар етишиб чиққан ва қадимий Туркистон — бугунги Ўзбекистон шуҳратини ёруғ оламга ёйган. Бу ерда мард ва танти, кўнгли кенг, иймони бақувват, инсофли ва диёнатли ажойиб инсонлар яшайди.

Ана шундай инсонлар билан бугунги қутлуғ кунда юз кўришиб турганимдан ғоят бахтиёр эканимни изҳор этишга ижозат бергайсизлар.

Азиз дўстлар!

Ҳар қайси давлат, жамият ўз келажагини қураётганда, ўз олдига қўйган юксак марраларга кўтарилишда ҳал қилувчи, муҳим босқичлардан, иқтисодиётида туб бурилиш ясайдиган поғоналардан ўтиши табиийдир.

Беш йил олдин озод ва обод ватан, демократик давлат, янги жамият, эркин иқтисод қуриш йўлини танлаб олдик. Жаҳон илғор тажрибасига ва миллий анъаналаримизга, меҳнатсевар халқимизнинг кучига суяниб-таяниб фаровон ҳаётга эришиш учун аввалambor иқтисодимизни эски, бир ёқлама, қотиб қолган ҳолатдан янги босқичга кўтариш мақсадини олдимизга қўйдик.

Бошқаларга ўхшаб енгил йўлни қидирмадик. Қандай оғир бўлмасин, узоқни кўзлаб, келажаги буюк давлатимизнинг пойдеворини яратиш учун тараққий топган, обрўли мамлакат, жаҳонда машҳур фирма, компаниялар ва ишбилармонлар билан мустаҳкам, манфаатли алоқа боғладик, замонавий, ўзгалар ҳавас қиладиган маҳсулот ишлаб чиқарувчи корхоналар барпо этишга киришдик.

Мана энди, бир вақт халқимизнинг бошлаган саъй-ҳаракатлари ўз ҳосилини бера бошлади.

Бугун нафақат Ўзбекистон ва Марказий Осиё минтақасида, балки собиқ Иттифоқ миқёсида ҳам бутунлай янги завод — қўшма корхона ишга тушиши, тарихимизда илк бор замонавий, жаҳон андазалари талабларига жавоб берадиган енгил машиналар — автомобиллар ишлаб чиқарилиши — бунинг ўзи биз танлаган сиёсатнинг тамал тоши, десак ҳеч қандай муболаға бўлмайди.

Мисли кўрилмаган қисқа муддатларда шундай ҳашаматли биноларни қуриш, бутун дунёга машҳур давлатлар, компаниялар ва фирмалардан замонавий ускуналарни, автоматларни олиб келиб, илғор стандартларга жавоб берадиган технологияларни ўрнатиш, ўзимизнинг фарзандларимизни Жанубий Корея давлатида янги касбларга ўргатиш, шундай мураккаб технологияларни ўзлаштириш чиндан ҳам, ҳар кимнинг қўлидан келмайдиган катта шарафли синов, десак ҳеч қандай хато бўлмайди.

Бундай улкан масалаларни ечиш, бугунги барчамиз иштирок қилаётган марраларга етиб келиш учун — албатта нафақат бу қурилишнинг бошида турган лойиҳачилар, иқтисодчилар, қурувчилар, монтажчилар — ишнинг негизини билган мутахассислар, муҳандислар, мана шу мўъжизани барпо этган ишчиларимиз, раҳбарларимиз, нафақат Андижон, Асака мўътабар заминида яшаётган ўғлонлар, балким бутун Ўзбекистон иқтисоди ва унинг имкониятлари катта-катта синовлардан муносиб ўтди, десак айни ҳақиқатни гапирган бўлардик.

Мен катта мамнуният билан яна бир бор мана шу мўъжизани ташкил қилган инсонларимизни — замондошларимизни, мардонавор хизмат қилган ишчи ва меҳнатчиларни чин қалбимдан табриклаб, тасаннолар айтмоқчиман! Ҳаммангизни бағримга маҳкам босиб, хурсандлигимни билдирмоқчиман!

Азиз дўстларим!

Албатта, буни барчамиз яхши тушунамиз: бундай юкни кўтариш, шундай заводни ишга тушириш ҳеч қачон ёрдамсиз бўлмас эди.

Яратганимизга минг тасаннолар бўлсинким, уч йил олдин тақдир бизни Корея мамлакати, нафақат Кореяда, балки жаҳонда ҳам машҳур ДЭУ корпорацияси раҳбарлари ва унинг президенти Ким У Жун жаноблари билан учраштирди.

Бир-биримизни яхши тушундик, бир-биримизга ишондик ва ҳамкорлигимиз натижасида мана шу завод ва бошқа қатор-қатор лойиҳалар амалда рўёбга чиқди.

Халқимиз номидан, Ўзбекистонимиз номидан Корея Республикаси халқига, унинг раҳбариятига, Президент Ким Ен Сам жаноби олийларига, ДЭУ компанияси президенти Ким У Жун жанобларига ва унинг ёрдамчиларига, мана шу проект-лойиҳа иштирокчиларига, корейс мутахассисларига, ишчилари ва муҳандисларига алоҳида табригимизни, миннатдорлигимизни Сизнинг номингиздан билдирмоқчиман!

Ва мажлисимизда иштирок қилаётган Корея Республикасининг сиёсий ишлар бўйича биринчи вазири Ким Ток Ленг жанобларидан сўраймиз — бизнинг миннатдорлигимизни Корея Республикаси раҳбариятига ва унинг халқига етказсинлар.

Азиз меҳмонлар!

Ҳурматли мажлис иштирокчилари!

Қурилган автомобиль заводи, «ЎзДЭУавто» қўшма корхонаси, унинг аҳамияти ҳақида гапирар эканмиз, аввалambor, қуйидаги фикр-хулосаларни кўзда тутамиз:

Биринчи навбатда. Ишга тушган завод, унинг қурилиш суръатлари, техник даражаси замонавий жаҳон талабларига жавоб бериши — бунинг ўзи яна бир бор Ўзбекистон танлаб олган сиёсий ва иқтисодий ислоҳотлар йўли-модели тўғрилигининг яққол исботи ва тасдиғидир.

Иккинчидан. Бу воқеа Ўзбекистоннинг катта салоҳиятидан, имкониятларидан дарак беради.

Ўзимизнинг юртимизда ҳам, узоқ ва яқин қўшниларимиз ҳам яхши тушунадики, бундай улкан заводни қуриш учун нафақат иқтисодий ва молиявий имкониятларга, балким катта маънавий қудратга, қолаверса, катта юракка ҳам эга бўлиш керак.

Шу жумладан, бундай корхонани қуриш, замонавий технологияларни ўзлаштириш, мана шундай заводнинг ишлаб туришини ташкил қилиш учун шунга жавоб бера оладиган малакали ишчи кучига, юксак даражадаги муҳандислик интеллектуал савияга эга бўлиш керак.

Бир сўз билан, лўнда қилиб айтганда, бу янги заводнинг ишга тушиши эл-юртимизнинг юксак савияси ва қудратидан далолатдир.

Учинчидан. Бундай буюк, жуда катта маблағ талаб қиладиган иншоот қурилиши бизга шерик хорижий давлат фирма ва компанияларининг, жаҳонда энг нуфузли молиявий тузилмаларнинг, банкларнинг Ўзбекистонга билдирган катта ишончининг тасдиғи, деб билишимиз керак.

Айни замонда автомобиль чиқариб ўзини оқлаётган мана шу завод, Ўзбекистоннинг ўзига билдирилган ҳар қандай ишончни оқлашга, ҳар қандай мураккаб, улкан лойиҳаларни ҳам охирига — пировардига етказишга қурби етади, деган хулосанинг тасдиғидир.

Яъни бугун Ўзбекистон бозорига интилаётган чет-хориж мамлакатлардаги янги-янги сармоядорлар ҳам мана шу мисолда ҳар қандай шубҳа ва гумонлардан халос бўлиши муқаррар.

Тўртинчидан. Шубҳа йўққи, Асакада ишга тушаётган завод ва бу заводни бутлов қисмлари билан таъминлаш мақсадида қурилаётган янги-янги йирик, ўрта ва кичик корхоналар, аввалambor, халқимизнинг ҳаёт даражасини юксалтиришга хизмат қилади, одамларимизнинг келажакка ишончини мустаҳкамлайди.

Бешинчидан. Асака заводи ишга тушиши нафақат Андижон вилоятида, балки Ўзбекистонда ва унга узоқ-яқин қўшни минтақаларда пайдо бўлаётган ишлаб чиқариш ва таъминот инфраструктурасини — корхоналарини яратади. Бош завод, унинг атрофида вужудга келаётган янги корхона ва ташкилотлар Ўзбекистонни жаҳондаги автомобиль ишлаб чиқарадиган 28 ривожланган мамлакат қаторига-сафига киритиш билан бирга, бутун иқтисодимизни, унинг савиясини, ишлаб чиқараётган ялпи ички маҳсулот ҳажмини янги, юксак поғонага кўтаради.

Бундан хулоса шуки, «ЎзДЭУавто» қўшма корхонаси ишидан, унинг ишлаб чиқарадиган маҳсулотидан, оладиган фойдасидан нафақат шу тармоқда ишлайдиган кишилар ва уларнинг оилалари, балки Ўзбекистонда яшаётган ҳар бир фуқаро қўшимча фойда ва даромад топажак. Бунга ҳеч қандай шубҳа йўқ.

Азиз дўстлар!

Биз ҳаммамиз яхши англаймизки, ҳаётимизда бўлаётган ижобий ўзгаришлар, мана шу заводнинг, Асака заводининг ишга тушиши ва шу билан боғлиқ бўлган катта умид ва режаларимиз, аввалambor, юртимизда ҳукм сураётган ва биз кўз қорачиғидай асраб-авайлайдиган тинчлик ва тотувликка, Ўзбекистон заминида яшаётган миллатларнинг ўзаро бирлигига, якдиллигига боғлиқдир. Бу буюк ҳақиқатни бугун ҳар қайси фуқаро яхши тушуниб олди.

Биз яшаётган ва меҳнат қилаётган жамоа қанчалик аҳил ва тотув бўлса, ҳар қайси хонадонда ва оилада ўзаро келишиб, муросаю мадора қилиб, бир ёқадан бош чиқариб яшайдиган бўлсак, тинч ва осойишта ҳаётнинг қадрига етиб, белимизни маҳкам боғлаб, ватанимизнинг буюк келажагига бутун вужудимизни, бутун борлиғимизни бахш этиб ишласак — ҳар қандай юксак марра ҳам бизники!

Бир вақтлар мен катта умидлар билан: «Қани энди, бизнинг юртимизда ҳам ўзбек йигит-қизлари, Ўзбекистон фуқаролари бошқа тараққий топган давлат ва минтақалардагига ўхшаб, улардан ҳеч кам бўлмасдан, мана шундай замонавий енгил машиналарни бемалол миниб юрса!» деб ҳавас қилар эдим.

Беш-уч йил олдин бундай ҳавас-умид ўзгалар у ёқда турсин, кўпчилик аҳолимизга ҳам афсонадай туюларди.

Мана энди ана шу пок ва холисона ниятларимиз Оллоҳнинг инояти, марҳамати билан рўёбга чиқди.

Иншоолло, барча эзгу ниятларимизнинг ижобат бўлишида ҳам яратганнинг ўзи мададкор бўлғай!

Ҳаммангизни яна бир бор чин қалбимдан бугунги тантана — хурсандчилик билан табриклайман, азиз дўстларим, юртдошларим!

ПРЕЗИДЕНТ ҲУЗУРИДА ҚАБУЛ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов 22 июл куни Туркиянинг «ЭКА» иқтисодий хабарлар агентлиги соҳиби, шу номдаги журнал ноширп Муҳаррам Ўзгувенни қабул қилди.

Президент Ислом Каримов Ўзбекистоннинг Туркия билан дўстона муносабатлари ривожланиб бораётгани ҳақида гапирар экан, бундай алоқаларнинг мустаҳкамланишида, шубҳасиз, оммавий ахборот воситалари, жумладан, «ЭКА» ахборот агентлигининг ҳам хизмати борлигини таъкидлади.

— Агентлигингиз томонидан Ўзбекистон Президентининг Америка Қўшма Штатларига ташрифига бағишлаб чиқарилган «ЭКА» журналининг махсус сони билан танишдим, — деди Президент Ислом Каримов. — Бизни қувонтираётган нарса шуки, сиз раҳбарлик қилаётган маҳкама Ўзбекистон тўғрисида дунё мамлакатларига ҳаққоний ахборот тарқатмоқда. Бу Ўзбекистоннинг нафақат Туркия, балки бошқа мамлакатлар билан ҳам янада яқинлашувига кўмак беради.

Муҳаррам Ўзгувен Ўзбекистон раҳбарига самимий қабул учун миннатдорлик билдирар экан, оталар юрти ҳақида ёзиш турк журналисти учун ҳам қарз, ҳам фарз эканини айтди.

Қабулда Ўзбекистон Республикаси Президентининг матбуот котиби Мурод Муҳаммад Дўст иштирок этди.

(ЎзА).

Музробод туманидаги Алишер Навоий номли жамоа хўжалигида нуфузли бир хонадон бор. Оила бошлиғи 64 ёшли Қўйли ота Эрсаидов умрининг қарийб қирқ йилини деҳқончиликка бағишлаб келаяпти. Ота оила аъзолари билан деҳқон-фермер хўжалиги ташкил этиб, деҳқончиликда тўплаган бой тажрибасини фарзандларига, ҳамқишлоқларига ўргатаяпти.

Қўйли отанинг фарзанди Соатмурод ҳам шу йўлдан бориб, пахтачиликни ривожлантириб гектаридан 37 центнердан хирмон кўтармоқчи.

Суратда С.Эрсаидов пахта даласида.

И.Хўжаев олган сурат.

АСАД ЭКИНИНГНИ ЯСАТ

Умид билан замин бағрига уруғ қадаган деҳқоннинг экини меъёрида ривожланса, бирон касалликка чалинмаса, унинг учун энг катта мукофот шу. Миришкорнинг шодлиги ҳам, ташвиши ҳам дала. Меҳнатим натижаси кўринса, яхшигина даромад олсам, дейди.

Ҳозир ғўзаларга ишлов бериш айни қизғин паллада. Саратон қуёши замин бағрини қиздирмоқда. Мироблар қўлда кетмон, ниҳолларни оби-ҳаётга қондиришаяпти.

Бухороликлар бултур тармоқнинг барча соҳасида белгиланган режаларни ортиғи билан уддалашган эди. Бу йил ҳам ютуқни қўлдан бермасликка ҳаракат қилишиб, ғўза парваришини бир дам бўлса-да сусайтиришмаяпти.

— Деярли барча туманлар хўжаликларида ниҳоллар ривожи яхши, — деди вилоят деҳқончилик саноати уюшмаси раиси Содиқ Саъдуллаев.

Ғўзалар учинчи ишловдан чиқарилди. Саратонда сувга қонмаган ниҳоллар шонаси тўкилиб кетиши мумкин. Шу сабаб мироблар иши икки сменада ташкил этилган. Июль ҳосил тўплашда ҳал қилувчи ой. Озгина сусткашликка йўл қўйилса, бор ҳосилдан ажраб қолиш мумкин. Бухоро шароитида энг ташвишлиси бу — сумбула гармсели. Ана шу пайтда ғўзалар сувни кўпроқ талаб қилади. Вақтида суғорилмаса ниҳолнинг юқори қисми гармсел қурбони бўлади. Ҳосилдорлик кескин камаяди.

Айни паллада Олот, Жондор, Қоракўл, Ғиждувон, Пешку, Шофиркон, Вобкент туманлари хўжаликларида ғўза қатор ораларига ишлов бериш ва озиқлантириш ишлари сифатли олиб борилаяпти. Вобкент туманидаги Рўзи Хусейнов номли, «Зарбдор», Қоракўл туманидаги «Зарафшон», Ромитандан «Халқобод», Шофиркондаги Файзулло Хўжаев номли, «Ҳайдаробод», Ғиждувон туманидаги Хожа Абдухолиқ Ғиждувоний номли, «Ўзбекистон», Бухоро туманидаги «Маданият», Олотдан «Ўзбекистон» жамоа ва ижара ширкат хўжаликлари заршунослари ғўза парваришида илдам. Мазкур хўжаликларда ниҳоллар тўртинчи ишловдан чиқарилаяпти.

Амалдаги йил деҳқончилигида барака уруғини барвақт қадаб, кўкламнинг ҳар дақиқасидан унумли фойдаланганлик туфайли асосий майдонларда кўчатлар бир текис ундиришга эришилди. Ғўза қатор ораларига ишлов беришга ҳам эрта киришилди. Йилдан-йилнинг фарқи бор. Деҳқон фидойилиги, тажрибаси ҳосилдорлик ошишига асосий омил. Жорий йилда республика раҳбарияти томонидан қишлоқ хўжалигига жуда катта ёрдам кўрсатиляпти. Минерал ўғит, техника хўжаликларга ўз вақтида етказиб берилди. Юқори ҳосилни кўзлаб иш юритилаётган бригадаларда ғўзалар кўсаклай бошлади.

Бухоро туманидаги «Ўзбекистон» жамоа хўжалигидан Равшан Шаропов, Қоракўлдаги «Сайёд» жамоа хўжалигидан Бахтиёр Қодиров, «Зиёрат»дан Олим Муродов, Ромитандаги «Халқобод» дан Шукрулло Хўжақулов бошлиқ бригадалар шулар жумласидандир.

Раҳмонали АКБАРАЛИЕВ.

● *Тармоқ таҳлили*

ПАЙ ДЕҲҚОН МУЛКИ

Сўнгги тўрт-беш йил давомида юртимизда бозор муносабатларига ўтишда қишлоқ хўжалигида кўп ишлар қилинди. Мулкчиликнинг турли шакллари қарор топди. Юзлаб хўжаликларда деҳқонларга ер пудрат, ижара асосида бўлиб берилди. Деҳқон ва хўжалик ўртасида тузилган шартнома меҳнатга муносабатни ўзгартирди, маҳсулот етиштириш кўпаймоқда.

Булар ислоҳот меваларидир. Аммо ҳамма жойда ислоҳот талаблари бирдек бажарилаяпти, кутилган натижалар қайд этилаяпти, деб бўлмайди.

Қишлоқ хўжалигида ислоҳотларни чуқурлаштириш масаласи йил бошида Ўзбекистон Республикаси Президенти қошидаги идоралараро кенгашда кўрилган эди. Мажлис қарорига биноан шу йилнинг ўзида 26 хўжалик ёпиқ турдаги ҳиссадорлик жамиятига айлантирилиб, уларда эксперимент ўтказишга келишилган эди. Бунинг учун Қорақалпоғистон Республикаси ва ҳар бир вилоятдан иккитадан хўжалик танланди.

Орадан бирмунча вақт ўтди. Жойларда бу борадаги иш қандай кетаётганини муҳокама қилиш, шунингдек, нима ёрдам керак, муаммолар хусусида фикрлашиш мақсадида Қишлоқ хўжалик вазирлигида йиғилиш бўлиб ўтди.

Пайчиликни ташкил этишдан бош мақсад — деҳқонни мулкдор қилиш. Юртбошимиз шу гапни қайта-қайта такрорлаяпти. Дарҳақиқат, деҳқон бадавлат бўлса мамлакат аҳолиси фаровон ҳаёт кечиради, деган гапда катта маъно мужассам.

— Ишни бозор ислоҳотлари институти билан шартнома тузишдан бошладик, — дейди Касби туманидаги Шароф Рашидов номли хўжалик раҳбари Н. Чориев. — Институтнинг етакчи олимлари методик жиҳатдан катта ёрдам кўрсатишди. Сўнг пайчиликка ўтиш гуруҳини туздик. Хўжалик мулки аниқланди. Баланс тозаланди. Негаки, кўпгина техника ва жиҳозларнинг номи, нархи кўрсатилган, ўзи йўқ эди. Фермаларда ҳам худди шундай эди. Бошқа вазирликларга тегишли иншоотларни топширдик. Масалан, газлаштириш, электрлаштириш, автомобил йўллари идоралари тасарруфидаги нарсалар эгаларига қайтарилди. Ниҳоят, бўлинмас фонд ташкил қилинди. Таъсис мажлисини ўтказдик. Хўжалигимиз ёпиқ турдаги ҳиссадорлик жамияти мақомини олди.

У ерда «Қаршичўлқурилиш» томонидан давлат хўжалиги ташкил этилганди. Демакки, ашё, манба давлатники эди. Шу боис мулкка даъвогар бўлмаган. Бу эса ишнинг осон кўчишида қулайлик яратган. Мазкур хўжаликда биринчи кундан бери ишлаётганлар рўйхати олиниб, ўртача кўрсаткич, пай сонини топиш осон кечган. Бир пай баҳоси 152 минг сўмни ташкил этди. Хуллас, касбиликлар республикада биринчилар қаторида пайчи бўлишди.

Тажрибанинг дастлабки якуни шуни кўрсатадики, кўпчилик мулкчиликнинг янги шакли, бозор талаблари ҳақида мукаммал тушунчага эга эмас. Баъзилар жамоа номи ўзгарди, мулк тақсимланди, иш услуби эскича давом этаверади, деб ўйлашади. Савол-жавобларда аён бўлдики, аксарият хўжаликларда илгари қанча одам ишлаган бўлса, ёпиқ турдаги ҳиссадорлик жамиятига ўтишда қарийб шунча киши қолган.

Бир хўжалик раҳбари шу хусусда жумладан, шундай деди: «Бизда 1100 нафар киши меҳнат қилади. Қишлоғидан бошқа ёққа кетишни истамаса нима қилиш керак?» Албатта, қаерда яшаш инсоннинг ўз ихтиёрида. Ўша ернинг ўзида саноатни йўлга қўйиб қишлоқ хўжалигидаги ортиқча ишчи кучини шунга жалб этса бўлади-ку! Бунинг учун бирон ёққа кўчиш ёки шаҳарга қатнаш шарт эмас. Шу масалани ҳал этишда ҳукуматимиз катта ишларни амалга ошираяпти. Айрим хўжалик раҳбарлари ҳам бир чеккада турмай тадбиркорлик билан иш тутсалар айни муддао бўлур эди.

Иккинчидан, битта бригада етмиш, саксон, ҳатто ундан кўп одамни ушлашнинг қандай нафи бор? Аввало, даладаги харажатларни камайтириш шарт. Ахир, маҳсулот таннархи жуда қиммат-да! Шунча ишчи кучи саноатнинг ривожланаётган соҳаларига, маиший хизматга йўналтирилса бундан ҳам халқ, ҳам давлат катта наф кўради.

Пайчилар, ёпиқ турдаги ҳиссадорлик жамиятлари республикамизда ҳозирча саноқли. Вақти келиб уларнинг тажрибаси оммалашади, камчилик, нуқсонлар сабаби аниқланади. Уларни бартараф этиш чоралари кўрилади. Бу ишларнинг бошида, албатта, деҳқончилик саноати мажмуи раҳбарлари туриши керак. Айниқса, иқтисодчилар деҳқоннинг яқин маслаҳатчиси бўлишлари лозим.

Таассуфки, айрим мутасаддиларнинг ўзлари ҳали кўп нарсани тушунмаган кўринишади. Вилоят миқёсидаги раҳбар иқтисодчилардан бири (Сурхондарё вилоят деҳқончилик-саноат уюшмаси раисининг иқтисод бўйича муовини) «Сиз ислоҳотни қандай тушунасиз?» деган саволга «маҳсулот етиштиришни кўпайтириш, даромадни ошириш» дея олди холос. Унинг устига нечта меъёрий ҳужжат бор, хўжаликларга қандай методик ёрдам кўрсатилди, билмайди.

Мутахассис ислоҳотни юзаки тушуниши кечирилмас ҳолдир. Ислоҳот ислоҳот учун эмас, инсон учун хизмат қилиши кераклиги доим такрорланади. Қолаверса, ислоҳот маҳсулот етиштиришни кўпайтирадиган қисқа муддатта мўлжалланган жўн дастур эмас, у узоқни кўзлаб қурилаётган улуғ тадбир, қишлоқ хўжалигида мулкдорлар синфини шакллантирадиган йўлдир.

Хўжаликлар ёпиқ турдаги ҳиссадорлик жамиятига ўтишида ортиқча оворагарчиликлар бўлмаслиги учун ҳуқуқшуносларнинг ҳам яқин ёрдами зарур. Мажлисда жойларда ҳужжатларни тайёрлаш ва расмийлаштиришда хусусийлаштиришга алоқадор идоралар билан англашилмовчиликлар рўй бераётгани айтилди. Бунда шуни қайд этиш керак, жамоа мулки мулкчиликнинг бошқа шаклига айлантирилаяпти, холос. Давлат мулки хусусийлаштирилмаяпти, демак, ортиқча расмиятчиликнинг ёхуд бирон ташкилот ҳисобига пул кўчиришнинг ҳожати йўқ.

Мулкчиликнинг пай кўриниши бизда энди шаклланаяпти. Ҳозир фақат эксперимент кетаяпти. Дастлабки натижалари йил охиригача маълум бўлади. Шу йил октябрь ойининг охирларида мазкур 26 хўжаликнинг раҳбарлари ўз хулосаларини айтишади. Йил охирида шулардан қанчаси қолади, вақт кўрсатади.

Ҳа, ислоҳот муваффақияти биринчи галда ўзимизга боғлиқ. Уни амалга оширишда етти ўлчаб бир кесиш даркор. Чунки фермалар хусусийлаштирилганда йўл қўйилган хатолар асосан шошма-шошарлик туфайли бўлди. Унлаб фермалар тармоқни билмайдиган одамларга топширилди.

Буларни айтишдан ният — олдинги нуқсонлар такрорланмасин. Қишлоқ хўжалигимиз жадал ривожлансин. Ҳар нарсанинг ҳисоб-китоби, олмоқнинг бермоғи бор, дунёда. Охирини жиддий ўйламай банкдан кредит олинаверсаю, эртага қайтара олинмаса мулкдорга нима деб жавоб қилинади. Ўзгалар ҳақига ниҳоятда эҳтиёткорлик билан муносабатда бўлиш зарур.

Равшан БОБОМУҲАМЕДОВ,
«Қишлоқ ҳаёти» мухбири.

Бугунги кун нафаси

МОҲИР СУВЧИ

Тажрибали заршунос Имом Норқобилов эрта тонгда пахтазор оралаяпти. Сувчилар ишини синчиклаб назардан ўтказди. Уни кўриб мироблар қаршисига пешвоз чиқишди. Салом-аликдан сўнг ҳар галгидек ғўзалар ҳолатини бир-бир кўздан кечиришди. Шарбат усули экиннинг малҳами бўлди. Ҳосил тугунчалари кун сайин кўпаяпти. Фақат пайкал охиридаги озгина ер сувга бостирилибди.

Шайдулла Бегалиев тажрибали мироб. Бироқ бугунги хатоси учун мураббий олдида хижолат тортди. Бахтига Имом ака елкасига қўлини қўйиб деди:

— Бизнинг ишда ҳеч қачон хотиржамликка берилмаслик керак. Айниқса тунгги суғоришда бироз масъулиятсизлик қилинса, барча саиъй-ҳаракат чиппакка чиқади.

Чап қатордаги картада культиватор гуриллаб ишлаяпти. Бош ижарачи техника ихлосманди Жовди Хотамовга мамнун жилмайди. Ишни сифатли бажаришда унинг олдига тушадигани кам. Саркор киссасидан ўлчагични олиб, ишлов берилган ерга қадади. 25 сантиметр. Икковлон мамнун бўлишди. Мазкур жамоада ғўза парвариши оби-тобида олиб борилаётганлиги учун ҳосил тугунчалари кун сайин кўпайиб бормоқда.

Имом ака шу жамоада бош ижрачи бўлиб ишлаётганига икки йил бўлди. Уни ўзи туғилиб ўсган хўжаликка тавсия қилишганди. Бироқ иш юришмаётган участкага етакчи этиб тайинлашди. Пахта устаси ер шароитини пухта ўрганди. Деҳқонлардан қўлидан келган ёрдамини аямади. Вақти келса ўзи сувчи, механизаторлик қилди. Минерал ва маҳаллий ўғитга зўр берди. Ижро интизомини мустаҳкамлашга эътиборни кучайтирди. Натижада ўтган йили 55 гектар ернинг ҳар гектаридан биринчи марта 32 центнердан оқ олтин йиғиштириб олинди. Бу ҳосилдорлик гектарига 7 центнерга ошди деган гап эди.

Яккабоғ туманидаги «Шарқ юлдузи» жамоа-ширкат хўжалигининг энг тажрибали пахтакорларидан бири Имом Бойқобилов бошлиқ заршунослар бу йил ҳосилдорликни 35 центнерга етказишмоқчи. Дала ишларини намунали ташкил этишда Шайдулла Бегалиев, Азим Норқобилов, Дилбар Қурбонова, Зайнаб Мейлиева, Инобат Сафарова, Каромат Аҳмедовалар алоҳида намуна бўлишаяпти. Имом аканинг таъкидлашича, бир гектарда помидор, ярим гектар ерда картошка етиштиришибди. Жамоа ғалладан мўл ҳосил олишга муваффақ бўлибди. Шийпон ёнидаги боғда айни пишиқчилик. Мева-чева заршунослар дастурхонини безамоқда.

Т. ХАЙРУЛЛАЕВ.

ТАШАББУС МАЪҚУЛЛАНДИ

Шарқираб оқаётган ариқ бўйлаб юриб, боғни кесиб ўтишингиз билан пахтазор бошланади. Экиннинг ривожини кўриб деҳқонга тасаннолар айтасиз. Биронта бегона ўт кўринмайди. Ҳамма ўз иши билан банд. Бригада бошлиғи Раҳматали Юсупов ошпазга ниманидир тушунтираяпти.

— Қатор ораларига тўртинчи ишловни бериб, суғорганимиздан сўнг экин янада яшнади, — таъкидлайди Раҳматали ака. — Ҳашар уюштириб маҳаллий ўғит ташиб келганлигимиз заб иш бўлди. Сувчилар ғўзанинг жонини киритишаяпти. Йил бошида ниятимиз гектаридан 30 центнердан оқ олтин олиш эди. Яқинда шийпонда бўлиб ўтган йиғилишда сувчи ва механизаторларимиз Ўзбекистон мустақиллигининг беш йиллиги шарафига ҳосилдорликни 5 центнерга ошириш таклифи билан чиқдилар. Ташаббус қизғин маъқулланди.

Бригаданинг 25 гектар ердаги маккажўхориси ҳам яхши ривожланаяпти. Чорва учун етарли миқдорда емиш жамғарилади. Қосимжон Йўлдошев, Озодахон Нишонова, Марҳабохон Усмонова, Шоирахон Рустамова каби фидойилар чинакам омилкорлик кўрсатишаяпти. Олтиариқ туманидаги Охунбобоев номли жамоа хўжалигида бундай ажойиб кишилар жуда кўп.

А. НУРМАТОВ.

КУЧ — ҲАМЖИҲАТЛИКДА

Касби туманидаги «Қашқадарё» жамоа-ширкат хўжалигида 12 минг аҳоли истиқомат қилади. Барча бебаҳо бойлигимиз дон ҳосилини ўриб-янчиб олишга муносиб ҳисса қўшишга ҳаракат қилаяпти. Бу ерда ҳам баракали ҳосил етиштирилди. Ғаллазорларда 12 та комбайн юқори унум билан ишлатилмоқда. Ёқуб Зухуров, Шуҳрат Умиров бошлиқ бригадалар жонбозлик кўрсатиб гектаридан 40 центнердан ошириб ҳосил олдилар. Карим Қосимов, Ғолиб Суннатов, Ибод Ибодов, Ҳасан Ашуров сингари комбайнчилар хирмонга барака киритишмоқда.

Шаҳрисабз туманидаги Парда Шербобоев номли жамоа-ширкат хўжалигида ҳам иш қизғин кетмоқда. Шийпон деҳқон оромгоҳига айланган. Ошпаз Насибали Аблатипов тайёрлаган таомлар кўпчиликка манзур бўлмоқда. Шийпон атрофи гулзор. Соясалқинда мириқиб ҳордиқ чиқариш мумкин.

— Ноннинг увоғи ҳам нон, — дейди бригада бошлиғи Шербобо Нурбобоев. — Шу боис бебаҳо бойлигимизни нес-нобуд қилмай саражомлаб оламиз.

Т. ЭРКИНОВ.

САРАТОНДА САРА ИШЛАЁТГАНЛАР

Бир вақтлар Навбаҳордаги Охунбобоев номли хўжаликда иш орқага кетгандек бўлди. Баъзи мутахассислар, қуйи бўғин кадрлари дастлабки натижалар билан кифояланиб қолишган эди. Туман ҳокимлиги масалага эътибони қаратиб, хўжаликда талабчанлик муҳитини яратди. Меҳнатни ташкил этиш ва рағбатлантиришнинг синалган омиллари ишга солинди. Мулк давлат тасарруфидан чиқарилганлиги, тадбиркорлар қўллаб-қўвватланганлиги кутилган натижани берди. Ўтган йили асосий тармоқда яхши натижаларга эришилди.

Ўктам Ҳасанов ёш, аммо пешқадам бригада бошлиқларидан. Мустақил фикрга, тажрибага эга бўлган бу йигит жамоани мақсад сари тўла сафарбар этмоқда. Ғўзалари баравж ривожланмоқда. Ўктамжонга ўхшаган жонкуярлар республика мустақиллигиниг беш йиллиги шарафига бошланган меҳнат беллашувига қизғин тус беришаяпти.

И. ИЛЁСОВ.

Зарбдор қурилиш

ТЎПАЛАНГ ЖИЛОВЛАНАДИ

Бу жойларни она табиатнинг ажиб бир мўъжизаси дейиш мумкин. Унинг шундай сирли меҳригиёси борки, ҳар қандай одамни мафтун қилмай қўймайди. Икки томони тоғлар билан ўралган Тўпаланг сув омбори тепадан қараганда янада жозибали кўринади. Тошлардан тошларга урилиб оқиб тушган сувини татиган кишининг яна ичкиси келади. Уни сариосиёликлар «суви пишган, кўп дардга даво» дейдилар.

Сариосиё тумани бош архитекори Саъдулла Нарзуллаев ҳамроҳлигида қурилиш-монтаж ишлари кетаётган жой томон чиқиб бораяпмиз. Йўлнинг шундай ёқасида жиловланган дарё шиддат билан оқади. Ниҳоят кўзланган манзилга етиб олдик.

— Мустақиллик байрамининг беш йиллиги арафасида кўзга кўринарли ишларни амалга ошираяпмиз, — дейди «Ўзсувқурилиш» концернига қарашли Тўпаланг қурилиш-монтаж бошқармаси бошлиғи Абдуғани Сангинов. — Биринчи августгача Тўпаланг сув омбори тўғонининг умумий баландлиги 885 метр баландликка кўтарилади. Бу эса 80 миллион кубметр оби ҳаёт тўпланиши имконини яратади. Мазкур комплексни биринчи сентябргача топширамиз. Бу эса 25,7 минг гектар майдондаги янги суғориладиган ерларни оби ҳаёт билан таъминлаб, 102 минг гектар ернинг сув таъминотини яхшилайди. Муҳими, деҳқончилигимиз юксалишида муҳим омил бўлиб хизмат қилади.

Айни пайтда у ерда Тўпаланг ГЭСи қурилиши ҳам жадал кетаяпти. Шу кунгача ер текислаш ишлари тугалланди. 2400 куб метр ҳажмда бетон ётқизилди. Эндиликда монтаж ишлари олиб борилаяпти. ГЭСга туташадиган тоғ йўлакларини (туннель) қазиш бошлаб юборилди. Жиҳоз ҳамда генераторлар Россия Федерациясидан келтирилаяпти. Мутахассислар айтишича ушбу электр станцияси фойдаланишга топширилгач, йилига 514 миллион киловат соат электр энергия ишлаб чиқариш қувватига эга бўлади.

Тоғда ишлаш осон эмас. Ўзига яраша қийинчиликлари бор. Унинг устига ҳар куни маълум масофани босиб ишга қатнаш ҳам бунёдкорни толдиради. Шуларни ҳисобга олган бошқарма маъмурияти жамоа аъзоларига қатор қулайликлар яратган. Масалан, иш шароити оғир жойларда икки маҳал бепул овқат берилади. Идора автобуси доимий хизматда. Ҳар байрамда мукофот, ёрдам пули тарқатилади. Жумладан, Мустақиллик кунида ҳам илғорларни моддий рағбатлантириш, фахрийлар ва кам таъминланган оилаларга кўмаклашиш тадбирлари белгиланган.

Маълумки, ҳар жойнинг ўз машъаллари, ҳалол меҳнати орқасидан обрў топган кишилари бор. Улар жамоа фахри. Бундай фидойилар бошқармада ҳам кўпчилик. Участка бошлиқлари Бобоқул Акбаров, Сувонқул Каримов, шунингдек қурилиш ташкилотига қарашли автокорхонанинг «БелАЗ» ҳайдовчилари Муродали Иброҳимов, Нурали Исломов, экскаваторчилардан Ренат Шайхуддинов, Рустам Иброҳимов, булдозерчи Нусрат Шафиевлар кунлик топшириқларни ортиғи билан адо этиб, ҳамкасбларига намуна бўлишмоқда.

Бунёд этилаётган иншоотларни кўриб, қайтиш олдидан идора томон юрдик. Сурхондарё вилоят гидроқурилиш тресті бошлиғи Е. Захаров энди келиб турган экан.

— Танишдингларми, — сўради Евгений Петрович. — Булар ҳали бошланиши. Асосий ишлар олдинда. Кейинги келганларингда кўп қурилишлар қилишга улгурамиз, насиб этса. Сиздан илтимос, кўпроқ оддий одамлар ҳақида ёзсангиз. Суянчиғимиз шулар. Бари шуларниг меҳнати туфайли амалга ошаяпти.

Р. АБДУЛХАЕВ.

***

Суратда: зарбдор қурилишнинг умумий кўриниши.

ВИЛОЯТ ГАЗЕТАЛАРИ САҲИФАЛАРИДА

ЯНГИЛИК

«ФАРҒОНА ҲАҚИҚАТИ». Вилоят ҳокими боғдодлик спортчиларни янги теннис корти, ғаллакорларни эришилган меҳнат зафари билан қутлади.

Туманда соғлом авлодни камолга етказишда кўпгина ишлар амалга ошириляпти. Ўтган якшанба куни фойдаланишга топширилган теннис ўйингоҳи бу йўлдаги яна бир хайрли қадам бўлди. 560 ўринга мўлжалланган теннис иншооти қисқа фурсатда ҳашар йўли билан қуриб биткazilди. Яхши томони шундаки, ундан кураш майдони сифатида ҳам фойдаланиш мумкин.

ТАКЛИФ

«ҚАШҚАДАРЁ ҲАҚИҚАТИ». Усмон Юсупов туманидаги «Жейнов» жамоа-ширкат хўжалигининг Ойгул Одинаева бошлиқ бригада даласида қишлоқ хўжалиги экинлари зараркунандаларига қарши курашни ташкил этишга бағишланган ҳудудий кўргазмали семинар бўлиб ўтди.

Вилоят «Агрокимёсервис» бирлашмаси мутахассислари ва Ўзбекистон пахтачилик илмий текшириш институтининг филиали олимлари бунинг ҳам оз бўлса-да, мақбул йўлини топишди. Улар қишлоқ хўжалиги зараркунанда ҳашаротларига қарши курашда ўзимизнинг маҳаллий шароитда кўп учрайдиган олтингугурт, оҳак, исванд, тамаки баргларидан махсус димламалар тайёрлаб, уларни «ОВХ», «ОДН» препаратлари орқали ўсимликларга сепиш катта фойда беришлигини амалда исботлашди.

Кўргазмали семинарда Ўзбекистон пахтачилик илмий текшириш институти Қашқадарё филиали директорининг илмий ишлари бўйича ўринбосари, биология фанлари доктори Б. Жуманов тўпланганларга димламаларни тайёрлаш технологияси ва уни ишлатиш йўллари ҳақида тўлиқ тушунтириш берди.

ТАНҚИД

«СИРДАРЁ ҲАҚИҚАТИ». Ўзбекистон Республикасининг «Сув ва сувдан фойдаланиш тўғрисида»ги қонуни қандай бажарилмоқда?

Сув шунчалик азизки, пайғамбаримиз Ҳадисларида ҳам сувни исроф қилиш гуноҳи азим дейилган.

Афсуски, ҳозирги пайтда кўпчилик томонидан сувни қадрлашга унчалик эътибор берилмаяпти. Мирзаобод туманидаги «Оқ олтин» жамоа хўжалигида сувнинг уволидан қўрқмайдиганлар кўп. Аввало, хўжалик бошқаруви раиси Ҳазратқул Бўронов, бош мироб Давлат Қулматов, бош муҳандис Абдулла Бўроновлар иложини топса, сувни тепкилаб, лойқалатиб ўтадиганлардан. Хўжалик ичидаги сув йўллари мутлақо эътибордан четда қолган. Ариқларни ўт босган, ярмигача лойқа қоплаган, уларнинг атрофида сув қўллаб ётади.

Масалан, К-12 канали бўйича секундига 250 литр сув шолипояга оқаяпти. 1,5 гектари яхши текисланмаганлиги учун қўллаб кетган.

Эътиборсизлик туфайли шолипоядан чиқаётган сув тўппа-тўғри зовурга тушаяпти. Ҳисоб-китобларга қараганда, вегетация даври бошлангандан бери зовурга ташланган сув 1 миллион 347 куб метрни ташкил этмоқда. Бу катта гуноҳ эмасми? Бу сув билан қанчадан-қанча экинларни суғориш, мўл ҳосил етиштириб хўжалик иқтисодини мустаҳкамлаш мумкин эди. Вилоят сув ресурсларини муҳофаза қилиш инспекцияси ана шу фойдаланмай, беҳудага оққан сувнинг қиймати 20228 сўмни ташкил этишини аниқлади. Хўш, бу кимга фойда-ю, кимга зиён?

БАРАКА НИШОНАСИ

Бўка туманидаги «Бўстон» жамоа хўжалиги миришкорлари жорий йилда 1214 гектар ерда деҳқончилик қилишмоқда. Асосий майдонларда ғўзанинг 6524 нави жой олган. Шу кунларда азаматлар парвариш ишларини агротехника қоидалари асосида олиб боришаяпти.

Хўжаликдаги 18 бригада иккита бўлимга бирлашган. Уларга деҳқончиликда суяги қотган, тажрибали миришкорлар етакчи. Шу боис пахтачиликда ҳосилдорлик йилдан-йилга кўтарилаяпти. Соҳадан яхшигина даромад олинаяпти.

20 нафар механизатор ва 118 нафар сувчи экин қатор ораларига ишлов бериш, суғориш ишларини уюшқоқлик билан олиб боришаяпти.

Дала юмушлари биринчи бўлимнинг Юнусхон Валиев, Турдимуҳаммад Ўрозбеков, Ҳамзахон Алимов, иккинчи бўлимдан Абдурашид Самадов, Худойберди Эрубоев бошлиқ бригадаларда кўнгилдагидек ташкил этилган.

Шунингдек Гавҳар Тайсиев, Қўчқор Бердибеков, Қурбон Назаров, Шўро Додхобеков сингари тажрибали механизаторлар культиваторларни моҳирона бошқариб, экин қатор ораларига комплекс ишлов беришда ҳамкасбларига ўрнак бўлишаяпти.

Жамоа заршуносларининг фидокорона меҳнати туфайли шу кунга қадар ғўзалар икки марта озиқлантирилиб, икки марта оби ҳаётга қондирилди.

Бригадалардаги шийпонларда деҳқонлар учун барча қулайликлар яратилган. Томорқада етиштирилган турли нознеъматлар пахтакорлар дастурхонини безаяпти. Ҳар куни иссиқ овқат, чой ташкил этилган.

— Енг шимариб далага чиққан ҳар бир инсон хўжалигимизнинг 2400 тонналик хирмонига муносиб ҳисса қўшиш орзусида астойдил ғайрат кўрсатаяпти, — дейди бош ҳосилот Анвар Султонов. — Ҳозир барча пайкалларда ғўза чеканкаси бошлаб юборилди.

Айни кунларда деҳқон меҳрига қонаётган ғўзаларда бўлиқ кўсаклар сони тобора кўпайиб, мўл ҳосилга пухта замин яратилмоқда.

Эркин ТЎЛАГАНОВ,
«Қишлоқ ҳаёти» мухбири.

Қ/хаёти 96.23 июль 155

Ислоҳот фидойилари

ФЕРМЕРНИНГ ЭЗГУ НИЯТИ

Яқинда Ўзбекистон Республикаси қишлоқ хўжалик вазирлиги тавсияси билан пойтахтимиз Тошкентга мамлакатимизнинг турли вилоятларидан ташриф буюрган деҳқон (фермер) хўжаликлари уюшмаси вакилларидан бир гуруҳи таҳририятимиз меҳмони бўлишди. Шулардан бири — Иброҳимжон Мелибоев хусусида муҳтасар сўз. Иброҳимжон асли Бувайданинг Бештерак қишлоғидан. 1978 йили ҳозирги Тошкент аграр дорилфунунини битирган. Даставвал «Доимобод» жамоа хўжалигида, сўнгра туман деҳқончилик-саноат уюшмасида бош агроном, бир муддат эса хўжалик раҳбари бўлиб ишлаган. 1994 йилдан бери туман деҳқон (фермер) хўжаликлари уюшмасининг раиси. Бунгача ҳам шу уюшманинг муовини сифатида фаол ишлаб, ўзига хос тажриба тўплаган.

Суҳбатдошимиз ўзи раҳбарлик қилаётган уюшма фаолиятидан қуйидагиларни гапириб берди.

«Аввал иқтисод, кейин сиёсат» деган иборани давраларда, ўзаро суҳбатда, қолаверса, ҳаётимизнинг ҳар бир қадамида кўп эшитамиз. Республикамиз мустақилликка эришгач, беназир юртимиз — Ўзбекистонда тинчлик ва осойишталикни барқарорлаштириш, унинг метиндек мустаҳкам пойдеворини яратиш, жаҳонга кенг ва ойдин йўл очиш муҳим аҳамият касб этди. Муҳтарам Президентимиз И. А. Каримов иқтисодий ислоҳотларни муваффақиятли амалга ошириш йўлида республикамиз меҳнат аҳлига собитқадамлик тилаган ҳолда хайрли тадбирларни амалга оширмоқда. Юртбошимизнинг «Ўзбекистон — келажаги буюк давлат», деган башоратида оламолам маъно мужассам. Бинобарин, келажакнинг устивор заминпойдевори, бирламчи — иқтисодиёт, иккиламчи — маънавиятдир. Илло, ҳар иккаласини ҳам меҳнат ва фақат меҳнат сарбаланд айлайди...

Шу маънодан келиб чиқиб фикр юритадиган бўлсак, бизнинг туманимиз меҳнат аҳли ҳам бозор иқтисодиёти талабларига кўра фаолият кўрсатишга, қишлоқ хўжалигида, умуман, барча соҳада ислоҳотларни муваффақиятли амалга оширишга, ана шу эзгу ниятлар силсиласида элу юртимиз фаровонлигини таъминлашга астойдил ҳаракат қилаяпти, ҳалол ва виждонан тер тўкаяпти. Янаям айтиш жоиз — меҳнат ҳаётимиз баракасига барака қўшади, кўнглимизни тинч ва хотиржам этади. Рўзғори бойнинг кўнгли ҳам равшан тортади, ахир?!

Туманимизда 50 та деҳқон (фермер) хўжалиги фаолият кўрсатаяпти. Шунинг 25 таси чорвачиликка ва яна ярми деҳқончиликка йўналтирилган. Хўш, чорвачиликни нега аввало тилга олдим? Бунинг боиси бор, маврди келди — кенгроқ ана шу соҳага тўхталмоқчимиз.

Шуни айтиш керакки, чорвачиликни истиқболли соҳага айлантиришга жазм айлаган деҳқон (фермер) хўжаликларимизнинг 4 таси паррандачиликка, 6 таси сутчиликка ва 13 таси гўшт етиштиришга ихтисослашган. Баликчиликка ва асаларичиликка ҳам эътибор бераяпмиз. Туманимизда ана шу икки соҳа бўйича фаолият кўрсатаётган фермерларимизнинг ҳам ишлари чакки эмас.

Туманимиздаги деҳқон (фермер) хўжаликларимизда 408 бош қорамол, 1820 та парранда, 138 бош қўй, 15 та от ва бошқа чорва моллари боқилмоқда. 342 та шартли қорамолнинг ҳар бирига 0,32 гектардан ер ажратилган. Шу айни дамларда 114 бош сигирнинг 60 бошдан зиёдроғидан сут соғиб олинмоқда. 1996 йил олти ойида уларнинг ҳар бошидан 1200 килограммдан сут соғиб олишга эришилди.

Фахр ва қувонч билан сўз айтиш учун, аввало, оилада хотиржамлик, ишингда ривож ва шу билан бирга кўнгилда келажакка ишонч бўлиши керак. «Қишлоқ ҳаёти» газетаси деҳқон (фермер) хўжаликларимизни маънавий жиҳатдан қўллаб-қувватлаб турибди. Биз бундан кейин ҳам мустаҳкам алоқа ўрнатамиз, деган ниятдамиз.

Шу ўринда айрим рақамларни келтириб ўтишни жоиз деб ўйлайман. Фермерларимиз 1966 йилнинг олти ойи ичида шартнома асосида 10 тонна гўшт, 62 тонна сут ва бошқа чорвачилик маҳсулотлари етиштирибгина қолмай давлатга 40 тонна сут ва 25 минг дона тухум сотдилар. Шундай қилиб, ўтган йилнинг ярим йиллиги билан қиёслайдиган бўлсак, давлатга 3 тоннадан зиёдроқ сут ва 4 минг, дона куп тухум сотилди.

Албатта, бу муваффақиятлар осонликча қўлга киритилаётгани йўқ. Ютуқларимиз замирида қанча-қанча меҳнат, изланиш ва ташкилотчилик силсиласи бор. Тадбиркор ва ишбилармон фермерларимизнинг ютуқлари, муваффақиятлари албатта бизни ҳам қувонтиради. Айниқса чорвачилик йўналиши бўйича А. Алиқулов номли жамоа хўжалигидан «Беҳзод» — раиси Маҳмуджон Турдиалиев, «Олтин қўрғон» — раиси Буҳожал Рашидова, «Бувайда» жамоа хўжалигидан «Хазина» — раиси Мирзавали Халилов, «Мададкор» — раиси Ашурали Сиддиқов, «Доимобод» жамоа хўжалигидан «Ҳотамтой» — раиси Майрамой Қурбонова каби деҳқон (фермер) хўжаликлари элимизни мўл-кўл сут маҳсулотлари билан таъминлашда карвонбошилик қилмоқдалар. Амир Темур номли жамоа хўжалигидаги паррандачиликка ихтисослашган «Бекмурод» фермер хўжалиги аъзолари ҳам тадбиркор ва ишбилармон Ҳусанбой Қурбонов бошчилигида самарали меҳнат қилишаяпти.

Чорвачилик — зарбдор соҳа бўйича фаолият кўрсатаётган фермерларимизга 835 гектар ер ажратилган бўлса, боғдорчилик ва узумчилик деҳқон (фермер) хўжаликларига ҳам катта-катта майдондаги боғ-роғлар, токзорлар бериб қўйилганки, ҳозир пишиқчиликнинг беназир дастурхони сеп ёйган. Мавжуд 8 та боғдорчилик хўжаликларида олма, ўрик, шафтоли ва бошқа мевалар ғарқ пишиб, улар пешмапеш йиғиштириб олинмоқда. 93 гектар майдондаги токзорларда пишган ноз-неъматлар, яъни ширин-шакар узумлар ҳа демай савдо расталарини, аҳоли дастурхонини безайди. Умуман, тўкинчиликка барака-қут қўшади. Дарвоқе, биргина «Янги ҳаёт» жамоа хўжалигидаги «Ниҳол» деҳқон (фермер) хўжалиги боғбонлари ҳозиргача 22 тонна сархил мева йиғиштириб олиб, дастлабки режаларидан ўзиб кетдилар. Ана шу жамоанинг сардори Иброҳимжон Шераҳмедовнинг айтишича, ҳали боғларда ҳосил мўл. Деҳқон (фермер) хўжаликларимиз ихтиёридаги ғаллазорларда ҳам бу йил ҳосил кутилгандан зиёда бўлди.

Республикамиз мустақиллигининг қутлуғ 5 йиллиги тобора яқинлашмоқда. Тўйга тўёна билан боришни аҳд қилган Бувайда тумани меҳнат аҳли барча соҳада ютуқлар салмоғини оширишни ният қилишган. Жумладан, фермер-фидойиларимиз бу борада олдингилар қаторида боришмоқда. Ана шу эзгу ишларнинг ҳаммасида туман ҳокими, республика Олий Мажлиси депутати Олимжон Назаровнинг ташкилотчилик салоҳияти беқиёс. Туман раҳбарининг меҳнат кишисига бундай эътибори фақат эзгуликка даъват этаяпти...

Суҳбатдош:
Абдулла ТУРДИЕВ
«Қишлоқ ҳаёти»
мухбири.

ЮҚОРИ ҲОСИЛДОРЛИК — БОШ ЙЎНАЛИШ

Қишлоқ хўжалигининг кўпгина соҳаларида катта тажриба тўплаган Андижон деҳқонлари нисбатан янги йўналиш — суғориладиган ерларда ғалла етиштириш борасида ҳам кейинги уч-тўрт йил мобайнида қувончли ютуқларга эришиб келмоқдалар. Вилоятда сувли майдонлар чекланганлиги сабабли ғаллани кузда ғўза пуштасига сепиб, қиш ва баҳорда парвариш ишларини кучайтириб, барча агротехника тадбирларини энг мақбул муддатларда ўтказиб, мўл дон олишнинг илғор технологияси ўзлаштирилди. Бунинг учун зарур бўладиган мосламалар яратилди.

Вилоят ғаллакорлари бу йил мамлакатимизда биринчилар қаторида давлатга дон сотиш топшириғини бажариб, ҳозирги пайтда даладаги ҳосилнинг барчасини саранжомлаб олиш учун курашни давом эттирмоқдалар. Андижонда ғалла ҳосилдорлиги бўйича мамлакатимизда энг юқори кўрсаткичга эришилмоқда. Вилоят бўйича ҳозиргача ўртача ҳосилдорлик қарийб 54 центнерни ташкил этмоқда, айрим туманлар ва хўжаликларда, бригадаларда эса бу кўрсаткич 65-70 центнерга етказилди. Мухбирларимиз С. Сайдалиев ва Қ. Асқаровлар тайёрлаган қуйидаги мақолаларда муваффақиятларнинг омиллари ҳақида сўз юритилади.

САФАРБАРЛИК

Дилшодбек ЭРАЛИЕВ,
Андижон вилояти деҳқончилик-саноат уюшмаси раиси:

— Халқимизда «Олтин-кумуш ош бўлмайди, буғдой-арпа тош бўлмайди», деган ҳикмат бор. Президентимизнинг мамлакатимизда ғалла мустақиллигини таъминлашга қаратилган даъвати билан халқимиз тилидаги ва дилидаги ҳикматнинг мазмуни битта. Бордонида дон-дуни бўлган одамнинг кўзи ҳам, кўнгли ҳам тўқ бўлади. Ишидан унум ва рўзғоридан барака аримайди.

Андижонликлар ҳам юртбошимиз даъватидан келиб чиқадиган вазифаларни оғишмай ижро этиш юзасидан тадбирлар мажмуини ишлаб чиққанлар. Уч йилдан буён ғаллачиликка бўлган эътибор ана шу тадбирлар руҳида бўлмоқда. Уларнинг мағзи битта: ҳосилдорликни ошириш орқалигина мўл-кўл ғалла етиштириш ва бу неъматга бўлган эҳтиёжни қондиришдир.

Энди бу ниятни рўёбга чиқариш учун ғоят муҳим масала бор. Яъни мўл ҳосилни яхши уруғ беради. Вилоятимизда уруғчиликка бўлган қараш юз фоиз ўзгарди десам хатто бўлмайди. Олимлар, мутахассислар ва деҳқонлар билан бамаслаҳат иш олиб бориб, серҳосил буғдой навларининг шароитимизга мос турларини кўпайтириш тадбирларини кўра бошладик. Айни вақтда ғаллачилик агротехникасидаги янгиликларга зийраклик билан қараш муҳити вужудга келди. Ҳар бир туп майсанинг елкасида ўзига яраша юки бор эканлигини барча англаб етди. Шунингдек, ғалла агротехникасига оид китоб ва бир қатор плакатлар нашр этиб, ҳар бир ижарачига етказдик. Қиш пайтларида туманлар миқёсида ўқув машғулотлари ташкил этдик.

Ўтган йил кузда Пахтаобод туманидаги «Маданият» агрофирмасида бошоқли экинлар бўйича республика миқёсидаги кўргазмали йиғин бўлиб ўтди. Унда ғаллачилик соҳасида кейинги икки-уч йилда Андижон вилоятида тўпланган тажриба намойиш этилди. Андижонда доннинг асосий қисми ғўза қатор ораларига сепилади. уруғ сочишни янада яхшилаш мақсадида «Агромашсервис» вилоят ҳиссадорлик бирлашмасида унумли мосламалар яратилди. Жуда кўп миқдорда шундай мосламалар яратиш учун имкониятлар қидирилди ва унинг ижроси таъминланди. Бўлиб ўтган катта йиғин зиммамиздаги масъулиятни янада оширди. Кузнинг ҳар дамидан унумли фойдаланиб, 80 минг 533 гектар майдонга уруғ сочилди. Жумладан, 61718 гектар ерга «Интенсив», 8415 гектар майдонга «Спартанка», 4270 гектар ерга «Скифианка», 4,5 минг гектар ерга «Олмота ўрта бўйли» ва 1630 гектар майдонга бошқа навдаги буғдой уруғлари сепилди. Барча майдонлардаги уруғлик сув билан ундириб олинди. Экиш билан бир вақтда минерал ўғит берилганлиги туфайли майсалар ривожи яхши бўлди. Кузда тўплаган ниҳоллар баҳорда албатта яхши чийлайди. Қиш чилласида ва эрта баҳорда икки бор озиқлантирилди, бегона ўтлар пайдо бўлган тақдирда ўтоқ ўтказилди. Ҳар бир пайкалда охирги сув ўрим бошланишидан 7—10 кун аввал берилди.

Ўрим-йиғимга ҳозирлик Вазирлар Маҳкамаси қарорида таъкидлаб ўтилган вазифалар асосида, вилоят ҳокимининг ана шу ҳужжатни ижро этиш юзасидан қабул қилган қарори талаблари даражасида ташкил этилди. Мавжуд комбайнларни таъмирлаш ва иш чизиғига келтириш белгиланган муддатда, сифатли адо этилди. Америка Қўшма Штатларидан келтирилган 36 та «Кэйс» русумли комбайнларни марказлашган ҳолда ишлатиш мақсадида Балиқчи, Чинобод, Избоскан ва Жалолқудуқ машина-трактор саройлари ихтиёрига берилди. Транспорт воситалари сони кўпайтирилди. Бундан мақсад даладаги тиғизликни камайтириш ва тайёрланган донни пешма-пеш тайёрлов идораларига етказиш бўлди. Ўрим-йиғимга киришиш арафасида ғалла мавсумини ўтказиш юзасидан катта йиғин чақирилди. Унда мавсумни қисқа муддатларда ўтказиш, ҳосилни сақлаш, талон-тарожликка йўл қўймаслик, ёнғиннинг олдини олиш, энг муҳими далада мардонавор меҳнат қилаётган деҳқон ва комбайнчиларни тақдирлаш каби долзарб масалалар муҳокама этилди. Бутун мавсум давомида ана шу йиғинда белгиланган тавсияларга амал қилишнинг изчиллиги таъминланмоқда.

Олиб борилган катта ташкилотчилик ва ҳамжиҳатлик руҳи билан юзага келган кўтаринкилик ўзининг ёрқин самараларини берди. Барча хўжалик ва туманларда ўтган куздаёқ бошланган 50 центнерлик ҳаракати ўз натижасини кўрсатди. Избосканликлар мамлакатда биринчилардан бўлиб давлатга дон сотиш топшириғини бажардилар. Шундан сўнг Асака, Андижон, Олтинкўл, Балиқчи, Бўз, Марҳамат, Пахтаобод, Улуғнор, Булоқбоши туманлари деҳқонлари ҳам зафар маррасини эгалладилар. Жалолқудуқ, Қўрғонтепа, Хўжаобод, Шаҳрихон туманлари ғаллакорлари ҳам давлат буюртмасини бажариш бўйича вилоят билан бир кунда маррага етиб келдилар. Ғалла ўриб олинган майдонларга нисбатан ҳосилдорлик вилоят бўйича ўртача 53 центнерданга тўғри келди. Ўнлаб хўжаликлар, юзлаб ижарачилар 60—70 центнердан дон янчиб олишиб, Андижон деҳқонининг салоҳиятини, заминининг унумдорлигини намойиш этдилар. Ана шундай олтин қўлли миришкорларнинг ғайрат-шижоати билан 177,5 минг тонналик Андижоннинг олтин бошоқ хирмони бунёд этилди.

Олиб борилган ташкилий ишлар мавсум тиғизлигини юмшатишга хизмат қилди. Чунончи, вилоятдаги барча дон маҳсулотлари корхоналари ва ғалла қабул қилиш пунктларида иш кеча-кундуз ташкил этилди. Ҳар бир туманда уруғлик тайёрлаш, сақлаш, кузда экин учун саралаш ва дорилаш марказлари ташкил қилинди. Уруғлик заҳираси яратиш бўйича қўйилган вазифа ҳам ортиғи билан уддаланди.

Андижон ғаллазорларида ўрим-йиғим давом этяпти. Ҳадемай мавсум ўз ниҳоясига етади. Вилоят ҳокимлиги томонидан энг илғор туманлар, хўжаликлар, ижарачилар меҳнатларига яраша муносиб тақдирланади.

Юқорида Андижон заминининг елкасида юки кўп деб таъкидладик. Ғалладан бўшаган майдонлардан унумли фойдаланиш юзасидан аниқ-равшан тадбирларимиз бор. Ўрим бошланган пайтданоқ бўшаган майдонларга пешма-пеш такрорий экинлар экишга киришилди. Чунки чорва қишлови учун зарур бўлган озуқанинг асосий қисми такрорий экинлар ҳисобидан бўлади. Аҳоли учун зарур бўладиган картошка, сабзавот, гуруч, полиз маҳсулотлари, дуккакли экинлар ҳам ғалладан сўнг экиляпти.

Парвариш даври қисқа бўладиган ўсимликларни кўпроқ экиш борасида изчил ишлар олиб борилмоқда. Чунончи 1,5 минг гектардан зиёдроқ майдонга Голландия ва Бельгиядан келтирилган серҳосил картошка уруғлари экилди. Шолини кўчат қилиб экиш вилоятимизда оммавий тус олди. Бу мавсумдан бошлаб адир ерларга помидорни кўчат ҳолида ўтказишга ўтилди. Тезпишар маҳаллий навдаги маккажўхори, оқжўхори, мош сингари тўйимли дон-дунларни экиш майдонлари кенгаймоқда. Яқин вақт ичида вилоятимиз учун анъанавий бўлмаган экинлар — маржумак (гречиха) ва мой ҳамда озуқа учун кунгабоқар парвариш қилинадиган майдонлар кўпаяди. Шу мақсадда Қўрғонтепа туманидаги «Қорасув» жамоа хўжалиги ва Жалолқудуқ туманидаги Т. Тошматов номли деҳқон (фермер) хўжаликлари уюшмасида маржумак, кунгабоқар уруғлари кўпайтириляпти. Бундан кўзланган мақсад аҳоли истеъмоли учун зарур бўлган неъматлар миқдорини кўпайтириш ва такрорий экинлар ҳисобига олинадиган даромадни янада оширишдир.

Одатда деҳқон эришилган натижа билан қаноатланиб қолмайди, янада изланади. Энг илғор хўжаликлар негизида ғаллачилик бўйича элита марказлари ташкил этишга ҳозирлик кўриляпти. Энг сара навларни кўпайтириш ва вилоятнинг уруғликка бўлган эҳтиёжини қондириш олдимизга қўйилган асосий мақсадлардан биридир. Президентимиз ва ҳукуматимиз томонидан ғаллачиликни янада ривожлантириш юзасидан қўйилган вазифаларни оғишмай амалга ошириш борасидаги изланишларни давом эттириб, ҳосилдорликни кўтариш ҳаракатини авж олдиравера-миз.

СУРАТДА: Жалолқудуқ туманидаги Амир Темур номли жамоа хўжалиги ижарачиси Ғайратбек Умаров, бошқарув раиси Холмуҳаммад Холмирзаев ва дон бригадири Маҳаммад Каримов сўнгги пайкаллардан ўриб-йиғиб олинаётган ҳосилни кўздан кечиришмоқда. Бу хўжалик ғаллачиликда қувончли натижаларга эришди.

УРУҒ САРА БЎЛСА...

АБДУХОЛИҚ ҚАМЧИЕВ,
МАРҲАМАТ ТУМАНИДАГИ БОБУР НОМЛИ ЖАМОА ХЎЖАЛИГИ ИЖАРАЧИСИ:

— Кўпни кўрган кексаларнинг уйига кириб қолсангиз шифтларга осилган катта-кичик халтачаларга кўзингиз тушади. Бу халтачаларда ҳар хил экинларнинг уруғлари бўлади. Ҳа, бизнинг ота-боболаримиз уруғ олишга, сақлашга ва энг муҳими навларни яхшилашга қадим-қадимдан эътибор бериб келишган.

Дарҳақиқат, яхши кўчат сара уруғдан чиқади. Бақувват кўчат эса мўл ҳосил етказади. Анча йиллардан буён хўжаликда ижарачи бўлиб ишлайман. Ростини айтсам, уруғчиликка бўлган ҳозирги эътиборни кўриб ич-ичимдан қувоняпман. Умид билан ерга уруғ сочган ғаллакор мўл ҳосил олишга интилади.

Ғалла уруғчилигига берилаётган эътибор туфайли вилоятимизда тармоқни ривожлантириш учун кенг йўл очиляпти. Яқин пайтларгача бир-икки ғалла уруғини билар эдик. Ҳозирга келиб ихтиёримизда ўнлаб ғалла навлари бор. Қайси жойда, қайси уруғ яхши ҳосил берса, ўшани кўпайтириш ҳаракатида бўлаяпмиз. Ўтган йили чоғроқ майдонга буғдойнинг серҳосил «Скифианка» навидан экиб, уруғлик олган эдик. У 145 гектар ерга етди.

Ижарачилик жамоамиз ихтиёрида 27 гектар ер бўлиб, унинг барчасига янги уруғдан сочган эдик. Парваришини оби-тобида олиб бордик. Яъни ўғитини, сувини ўз вақтида бердик. 5 марта бегона ўтлардан тозаладик. Комбайн ўримга тушганда бункерлар тездаёқ тўла бошлади. Ўрим тугаб, дон тарозидан ўтганда ҳосилдорлик 70 центнерданга етганлиги маълум бўлди.

Хўжалигимизда 733 гектар ерга ғалла сочилганди. Бу ерлар 153 нафар ижарачига бўлинган бўлиб, уларнинг далаларида ҳам ҳосил кўзланганидан зиёда бўлди. «Интенсив» навли буғдой сепган деҳқонлар ҳосилдорликни 60 центнерданга етказишди. «Скифианка» нави уруғини сочганлар хирмони эса бундан ҳам баракалироқ бўлди. Ҳосилдор ғалланинг барчасини келгуси йил учун уруғликка сақлашга қарор қилдик.

Хуллас, уруғчиликда гап кўп. Ғалладан бўшаган майдонларга баъзи бир экинларнинг маҳаллий навларини экиб кўпайтириш ҳаракатидамиз. Бу мавсумдан бошлаб картошка уруғчилиги ҳам жорий қилинмоқда. Ўрим-йиғим мавсуми арафасида экинлар уруғчилигини яхшилаш юзасидан хўжалигимизда бўлиб ўтган вилоят миқёсидаги кўргазмали семинарда ҳар қарич ердан янада самарали фойдаланиш ва бунинг учун ҳосилдорликни ошириш, такрорий экинларни кўпайтириш масалалари муҳокама қилинганди.

Деҳқонларга берилаётган эркинлик ва энг муҳими пировард натижадан манфаатдорлик ҳисси янада изланишга, янгилик яратишга, дастурхонимизнинг тўкин бўлишига замин яратяпти. Ғалла мустақиллиги сари юртбошимиз томонидан қилинган даъват ҳам, бизнинг жавобимиз ҳам ягона мақсад — келажаги буюк бўлган Ўзбекистонимизнинг равнақини таъминлашга қаратилгандир.

ЕТМИШ ЦЕНТНЕРДАН

Шаҳрисабз тумани ғаллакорлари давлатга 20.230 тоннна дон сотиб, дастлабки ғалабани қўлга киритдилар. 12449 гектар майдондаги ғаллазорнинг 10 минг гектари суғориладиган майдонлар бўлиб. Жўра Элбоев номли, «Гулистон», «Ўзбекистон» хўжаликларида гектаридан 40-45 центнердан, Болта Фозилов номли жамоада 55 центнердан ҳосил кўтарилди.

Далаларда ишлатилаётган 94 та комбайннинг 4 таси Америкадан келтирилган «Кейс» комбайнларидир. Болта Фозилов номли хўжаликнинг Бозор Дилов етакчилигидаги дончилик бригадаси аъзолари ҳар гектар майдондан 70 центнердан, «Гулистон» жамоа-ширкат хўжалигининг Самад Содиқов, «Ўзбекистон»дан Қурбон Аминов бригадалари азаматлари эса 60 центнердан дон йиғиштирдилар.

Бу йил туманда буғдойнинг «Санзор-8», «Интенсив», «Маржон», арпанинг «Болғали», Амир Темур навлари ўстирилди. Туман ғаллакорлари дон топширишни давом эттирмоқдалар.

— Жами 45 минг тонналик ғалла хирмони бунёд этамиз, — дейди туман ҳокими, Ўзбекистон Олий Мажлиси депутати Шуҳрат Алланазаров. — Экиндан бўшаган майдонларга такрорий экин экиляпти. 3000 гектардан ортиқ майдонга кечки сабзавот, полиз, маккажўхори экинлари жойлаштирилди.

Туман ғаллакорлари ҳосил ўрим-йиғимини қизғин давом эттирмоқдалар.

Шавкат СУЛТОНОВ.

«ДЎРМОН» ДАЛАЛАРИДА

Қибрай туманидаги «Дўрмон» жамоа хўжалиги узоқ йиллар давомида нафақат Тошкент вилоятида, балки республикада донг таратиб, ўзининг миришкор деҳқонлари, боғбонлари, тадбиркор раҳбарлари билан танилган. Бригада етакчилари, хўжалик раҳбарлари Меҳнат Қаҳрамони сифатида довруғ таратишган. Ана шу давр мобайнида хўжаликда картошкачилик, сабзавоткорлик, боғдорчилик соҳаларида катта муваффақиятларга эришилган. Айниқса, ҳар гектар ердан юқори ҳосил етиштиришда бу хўжалик машъал ҳисобланган. Бир неча ўн йиллар давомида мазкур жамоада ўзига хос меҳнат анъаналари шаклланган. Ҳозирги пайтда хўжалик сабзавот, картошка пайкалларида, боғларида, ғаллазорларида ишлаётган миришкорлар оталари, олдинги авлод анъаналарига содиқ қолиб, уларнинг диққатга сазовор ишларини изчил давом эттириш учун астойдил ҳаракат қилмоқдалар.

Хўжалик миришкорлари ҳозирги пайтда 723 гектар суғориладиган майдонларда деҳқончилик қилмоқдалар. «Дўрмон» далалари мамлакатимиз пойтахти Тошкентга яқин бўлганлиги туфайли хўжалик асосан сабзавотчилик, боғдорчилик ва чорвачиликка ихтисослашган. Пойтахт аҳолисига мўл-кўл нoз-неъматлар етказиб бериш жамоанинг асосий мақсади ҳисобланади. 1996 йилнинг ўтган даврида аҳолига 700 тоннадан зиёд сабзавот, шу жумладан 230 тоннадан ортиқ карам, 280 тоннадан кўп помидор, 80 тонна бодринг ва бошқа зарур маҳсулотлар тортиқ этилди. Қарийб 5,5 гектар теплица ижрачиларга бириктиб қўйилганлиги, 9 та деҳқон-фермер хўжалиги фаолият кўрсатаётганлиги иқтисодий ислоҳотларни тадбиқ қилишда муҳим аҳамият касб этмоқда.

— Юртбошимизнинг ташаббуси билан мамлакатимизда ғалла мустақиллигини таъминлаш борасида кенг кўламдаги саъй-ҳаракатлар авж олдириб юборилганидан сўнг дўрмонликлар ҳам бу улғвор ишга ўз ҳиссаларини қўшмоқдалар, — дейди жамоа хўжалиги бошқаруви раиси Акмал Назаров. — Бу йил хўжалигимиз ғаллакорлари 310 гектар ерда деҳқончилик қилиб, буғдойдан яхши ҳосил етиштирдилар ва ўрим-йиғимни уюшқоқлик билан ниҳоясига етказмоқдалар. Ҳозиргача барча майдонларнинг 90 фоиздан зиёди ўриб олинди. Хирмонга уйилган ғалла 930 тоннадан ошиб кетди. Унинг асосий қисми давлатга топширилди. Яна икки-уч кундан сўнг ғалла ўрим-йиғимини ниҳоясига етказиб, ялпи дон хирмонини 1150 тоннага етказиш учун барча имкониятлар ишга солинмоқда. Ўрим-йиғимнинг дастлабки кунларида ғалладан бўшаган майдонларга пешма-пеш такрорий экинлар экилди. Ана шу майдонларда етиштирилган чорва озуқаси, бошқа маҳсулотлар даромадни янада кўпайтириш имконини беради.

Дарҳақиқат, дўрмонликлар улар учун нисбатан янги соҳа ҳисобланган ғаллачиликни ҳам пухта ўзлаштириб, юқори ҳосил олишга муваффақ бўлмоқдалар. Бу борада айниқса хўжаликнинг иккинчи бригадаси жамоаси қувончли натижаларга эришмоқда. Ҳосилни жадаллик билан ўриб янчиб олишда Дилшод Олимов, Акром Каримов каби моҳир комбайнчилар бошқаларга намуна бўлишаяпти.

«Дўрмон» ғаллазорларидан қайтар эканмиз, дон ўрим-йиғими поёнига етаётганлигининг гувоҳи бўлдик. Хўжаликнинг сабзавот пайкалларида, бепоён боғларида ва токзорларида эса мўл-кўлчилик яратиш учун фидокорона меҳнат янада қизғин тус олаяпти.

С. АЛИЕВ.

Суратларда: 1. Моҳир комбайнчилар Акрам Каримов ва Дилшод Олимов. 2. Сўнгги гектарлар ғалласи ўриб-йиғиб олинаётган пайт.

О. МУҲАММАДЖОНОВ олган суратлар.

ТАЖРИБАГА ТАЯНИБ

Сайдулло БЕГАЛИЕВ,
Избоскан тумани ҳокими, Ўзбекистон Олий Мажлиси депутати:

— Туманимиз ғаллакорлари ўтган йилгидек мамлакатимизда биринчилардан бўлиб давлатга дон сотиш режасини бажардилар. Давлат омборларига 12750 тонна ўрнига 12887 тонна сара дон етказиб бердилар. Ғалла майдонларимиз 5600 гектарни ташкил этади. Ҳосилдорлик эса ўрим ўтказилган майдонларга нисбатан 53,4 центнерданга тўғри келмоқда. Қўлга киритилган натижалар замирида фидокор ғаллакорларимиз ва мутахассисларимизнинг туну кун ҳосилдорликни оширишга бўлган интилишлари ва бу йўлда тортган заҳматлари мужассам, албатта.

Сир эмас, яқингача ҳам катта-кичикнинг бутун эътибори фақат пахтада эди. Президентимизнинг ғалла мустақиллиги сари халқимизни отлантириши туфайли бу соҳага бўлган қараш барчада тубдан ўзгарди. Бугунги эришилган натижалар ўша ўзгарган қарашларнинг маҳсулидир. Пахтачиликда ўзига хос мактаб яратган «Шарқ юлдузи» жамоа хужалиги деҳқонлари ғалла етиштириш борасида ҳам туманимизда ва вилоятимизда ўз ўрнига эга бўлдилар. Улар вилоятда биринчи бўлишиб, 8 иш кунида дон тайёрлаш режасини бажардилар. Ҳосилдорлик 60 центнерданга етди. А. Тиллабоев номли, Бобур номли, «Чўнг боғиш», «Ўзбекистон» жамоа хўжаликларининг ғаллакорлари ҳам ҳосилдорликда юқори ўринга кўтарилдилар.

Пахтачиликда бўлганидек, ғаллачиликда ҳам иш юритишнинг илғор усуллари кенг жорий этилди. Бундан мақсад ҳар бир пудратчи қалбида ерга эгалик ҳиссини ошириш, кўп ҳосил олиш эвазига унинг манфаатдорлигини кўтариш ва шу орқали халқимиз дастурхони тўкин бўлишига имконият яратиш бўлди. Айтиш мумкинки, деҳқонларимиз Президентимиз даъватига кўра мўл ҳосил олиш йўлида изландилар. Бунинг натижасида ўнлаб ижарачилар ҳосилдорликни 65-69 центнерларга етказишга эришдилар. Шокиржон Камолов, Музробжон Меҳмонов, Ғолибжон Усмонов, Шахобиддин Турғунов, Пўлатжон Воҳидов сингари ижарачиларимиз Избоскан ғаллачилиги мактабининг яловбардорлари бўлиб қолдилар. Яқинда туманимизга Хоразм ва Самарқанд валоятларидан меҳмонлар келишиб, деҳқонларимизнинг ғалла мустақиллиги йўлида нақадар жонсараклари эришган натижалари билан батафсил танишиб қайтдилар.

Ғалла мавсумининг ҳам ўзига хос нозик жиҳатлари кўп. Бир кун ҳам у ёки бу томонга суриб юбориши мумкин. Биз мана шундай томонларни ҳисоб-китоб қилиб, ўрим-йиғимни тез ва соз ўтказиш юзасидан тадбирлар ишлаб чиққандик. Кўп йиллардан буён туманимизда комбайнлардан самарали фойдаланиш борасида муайян тажриба бор. Барча техника воситалари марказлашган ҳолда ишлатилади. Ҳар бир комбайнчи ўз машинасига соҳиблик ҳисси билан қарайди. Мавжуд комбайнларнинг барчаси белгиланган муддатгача сифатли тамирланиб, унинг ҳар бир механизми иш ҳолатида бўлгандек юргизиб кўрилиб, шундан сўнгина сифат комиссияси томонидан қабул қилиб олинганди. Бу эса таъмирловчилар ва комбайнчиларнинг мавсумига ҳозирлик маасъулиятини оширишга хизмат қилди.

Ўз навбатида барча хўжаликларда комбайнчи ва ўрим йиғимга жалб этилган транспортчиларнинг самарали ишлашлари учун кулайлик яратиш тадбирлари кўрилди. Бошқа нарсалар билан бир қаторда яхна чойни ҳам иш жойига етказиб берилди. Мана шундай эътибор туфайли Нурали Раҳмонов, Орифжон Абдуллаев, Козимжон Сулаймонов, Анваржон Йўлдошев, Ҳамиддулло Жамбилдинов каби комбайнчилар ва уларнинг ўнлаб фидойи ҳамкасблари кўп дон янчиб олишиб, хирмонга барака киритдилар.

Бошоқли дондан бўшаган майдонларга такрорий маккажўхори, шоли, картошка, мош ва бошқа экинлар экилди. Бирон қарич ҳам бўш ер қолмаслиги учун жамоа аъзоларига, ташкилот, муассаса ишчи хизматчиларига бўлиб бериляпти. Бундан мақсад аҳоли рўзғори тўкин бўлиши учун замин яратишдир.

Олдинда бўлиш шарафли ва айни пайтда унинг масъулияти ҳам катта бўлади. Буни чуқур ҳис этаётган туманимиз деҳқонлари келгуси йил учун серҳосил уруғлик захирисини яратиб қўйдилар. Ҳосилдорликни ошириш асосий йўналишимиздир. Избосканликлар мустақиллигимиз таянчи бўлмиш ғаллачиликнинг бундан буёнги ривожига муносиб ҳисса қўшиш йўлида астойдил изланаверадалар.

ҒАЛЛАКОР ҚУВОНЧИ

Меҳнатсевар, камтарин, билимдон, ишбилармон кишилар билан суҳбатлашиш, улардан нималарнидир ўрганиш ҳам бахт. Улар элим деб, юртим деб ёниб яшайдиган одамлардир. Яккабоғ туманидаги «Ўзбекистон» жамоа ширкат уюшмаси раиси Жўрақобил Норқобилов шундай инсонлардан. Уни далада учратдик. У киши ғалла ўрим-йиғими кетаётган жойда деҳқонларга бош-қош бўлиб турган экан.

— Ғаллаанг бўлса, қўшиқ ўзи келади, деганлари ҳақ.

Қаранг деҳқонлар чеҳрасидаги мамнунликни. Ҳосил мўл бўлса, одам ишлаб чарчамайди. , - деди раис. Шу — жамоамиз аъзолари баҳорги об-ҳаво инжиқликларига қарамай матонат билан ишлашди. 841 гектар майдонда «Санзор-8» навли буғдой парваришладик. Ҳозир кунига 50-60 гектар майдондаги ҳосил ўриб-йиғиб олиниб омборларга жўнатилмоқда. Хўжаликнинг Абудумутал Қаххоров, Холмирза Ортиқов, Зокиржон Сатторов бошлиқ жамоларида мавсум жадаллик билан ниҳоясига етказилаяпти. Ғаллазорларда ишлаётганларга барча шарт-шароит яратилган. Кўчма вагон-уйларда икки маҳал иссиқ овқат, чой тайёрланаётир. Мева-чевалар етказиб берилаётир. Деҳқон рўзғори ун, мой ва бошқа озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминланган.

Кўрилаётган тадбирлар натижасини кўрсатаяпти. Шу кунга қадар 400 гектарга яқин майдондаги ҳосил йиғиштириб олинди. Суюн Норқобилов, Барот Ҳасанов, Обид Қаюмов, Неъмат Маҳкамов, Шоир Қулматов, Қаҳҳор Қурбонов, Исматтила Исматов сингари ижарачилар даласида ҳосилдорлик 40-45 центнерни ташкил этмоқда, айрим участкаларда эса 50 центнерга етаяпти.

Моддий рағбатлантириш яхши йўлга қўйилган. Масалан, комбайнчи 200 тонна донни ўриб янчиса 400 сўм, ширкатлар 600 тонна ғалла топширса 500 килограмм дон, 2 тонна сомонни иш ҳақи сифатида олади. Ҳар гектар майдондан олинган ҳосил 45 центнердан ошса, ортганининг ярми ижарачида қолади. 50 центнердан ошса бари ўзига берилади.

Мавсумга 6 комбайн, 4 та тележка, 4 та автомашина, 30 дан ортиқ одам жалб этилган. Комбайнчилардан Олим Тиловов, Илҳом Ражабовлар «Нива» ва «Енисей» лари билан кунига 8-9 гектар майдондаги ҳосилни саранжомлаб беришаётир.

Ҳа, ғаллазор бугун жасорат майдонига айланган. Ҳосилдан бўшаган майдонларда сомон майдаланиб, қишлов жойларига пешма-пеш ташилаяпти. Такрорий экинларга эътибор кучайтирилган. 20 гектар ерда пахта, 21 гектарда маккажўхори силос учун, 30 гектарда сабзавот, шунингдек мош ва бошқа экинлар ўстириш режалаштирилган. Қолган майдонлар шудгорланиб, келгуси йил ҳосили учун тайёрлаб қўйилади.

Хайрулла ТЎРАЕВ.

1996 — Амир Темур йили

АФСОНАЛАР, РИВОЯТЛАР ВА ҲАҚИҚАТ

Хожа Илғор ота мавзеси Шаҳрисабздан 13 км, узоқликдаги хушҳаво жой бўлиб, ҳозир у Яккабоғ туманига қарайди. Соҳибқироннинг киндик қони тўкилган бу жойда бир неча қишлоқлар жойлашган. Уларнинг номлари ҳамда Хожа Илғор ота қабристони ўша тарихий кечмишдан бугун ҳам гувоҳлик беради.

Хожа Илғор ота — Муҳаммад ибн Абулқосим тақдири ва ўлими ҳақида шундай ривоят бор. Бир куни ёш саҳобий Ибн Абулқосим ҳазрат пайғамбардан «Менинг ажалим белгисини айтиб беринг?» деб сўрайди. Шунда сарвари олим шундай деган эканлар: «Ажалингиз олдидан сиз миниб юрган от оқ туяга айланади...»

Ҳазрат Абулқосим Кеш яқинидаги Лаълистон деган манзилда бўлган қаттол жангда яраланиб отдан йиқилади. Бир муддатдан сўнг ўзларига келиб, бошларини кўтариб қарасалар, отлари ўрнида оқ нортуя пишқириб турганмиш. Шунда у кишининг ёдига ҳазрат пайғамбар башорат қилган сўзлар тушиб, ўз одамларига шундай дебдилар: «Дорулбақоға жўнаш фурсатимиз келибди. Бизни оқ туяга ўтқазинг, у қаерга чўкса, ўша жойга дафн қилинглар!..» У кишини оқ туя устидаги кажавага ётқизишибди. Туя кўп юриб, қалъага яқин жойда чўккан пайтда у кишининг жони узилибди. Аммо қалъа тарафдан ғойибдан, «Сизнинг жойингиз у ерда эмас!», — деган нидо келибди. Туя яна қўзғалиб қалъа томонга юрибди. Шунда туянинг илк чўккан жойларидан тиниқ булоқ отилиб чиққан экан. Туя иккинчи марта чўккан экан, яна ҳалиги овоз такрорланибди ва ўша ердан ҳам булоқ қайнаб чиқибди. Оқ туя охири қалъа яқинидаги тепа ёнига чўкибди. Бу ердан учинчи булоқ кўз очибди. Шу ерда уни дафн, этибдилар.

Ривоятда келтирилган саҳаба, оқ туя, булоқ-чашмалар, тепалик, зардуштийлар қалъаси билан боғлиқ жой номлари Хожа Илғор ота қабристони атрофида ҳозиргача сақланиб қолган. Қадимшунос Камолиддинов фикрича, Камайтепа, Учтепа харобалари ўрнида Навқад Қурайши, Қўрғонтепа харобалари ўрнида эса Ниёзий қишлоғи бўлган. Қўрғонтепа — ҳозирги Яккабоғнинг тоғолди жойларидаги энг йирик ўрта аср шаҳарларидан бўлиб, Қизилдара воҳасидаги йирик сунъий суғориш тизимининг маркази ҳисобланган. Воҳадаги Қизилдарё сув ўзани ҳозиргача сақланиб қолган. Бизнингча, Лаълистон қалъаси дейилганда шу Қўрғонтепа тушунилади ёки унга ёндош, ундан қадимийроқ бошқа бир қалъа — Хожа Илғор номи билан боғлиқ қалъа ҳақида сўз бориши керак. Чунки Хожа Илғор ота қабристонининг шундайгина биқинида қадимий Янгиқўрғон деган қишлоқ ҳозиргача бор. Бундан ташқари Хожа Илғор ота қабристонидан юқорироқдаги Галамула қишлоғидаги Ғишлитепа деб номланган тепаликдан энг қадимги сопол идишлар, сирланган япалоқ учбурчак, тўртбурчак ғиштлар топилди. Бунда биз ўз кўзимиз билан кўрсак-да, болаликда бу нарсаларга кўп эътибор бермаганмиз. Бу маҳалда (60-йиллар боши) катта хум ва кўза синиқларини, тангалар солинган кўзача топиб олиб, мактабга олиб борганимизни яхши эслайман. Демак, қачонлардир, эҳтимол Хожа Илғор ота — Муҳаммад ибн Абулқосим ислом қўшини билан келган пайтларда ҳам бу жойлар обод шаҳарлар бўлган.

Қадимшунослар ҳозирги тепаларнинг Кушонлар салтанати, яъни икки минг йиллар олдин пайдо бўлгани ҳақида маълумот берадилар. Ўзбекистоннинг қайси бурчагига бормайлик, тепаларни кўплаб учратамиз. Улар Қашқадарё ҳудудининг ўзида шу қадар кўпки, санаб адоғига етиш қийин. Бу тепалар устида бир пайтлар кўшклар, қасрлар, ибодатхоналар бўлган. Улар бағридан топилаётган сопол идишлар, сирланган ва оддий ғиштлар ва бошқа ашёлар бунга гувоҳлик беради.

Яккабоғ тумани Навоий номли жамоа хўжалигининг Чироқчига туташ ерида Чоштепа, ундан пастроқда Равот ва Қуллар деган қишлоқлар бор. Бу ўрамда ҳам шундай ҳайбатли тепалар борки, ҳозиргача сақланиб қолган. Қишлоқларнинг Равот ва Қуллар деб аталиши ҳам бежиз эмас. Равот тепада ҳокимлар, Қулларда қуллар яшагани аниқ. Шу атрофда Оқтуя ота деган яна бир тепалик борки, бу Хожа Илғор отанинг оқтуяси билан боғлиқдир. Шу атрофдаги халқ Оқтуябувага атаб жонликлар қурбонлик қилишади, ҳадялар бағишлашади. Қолаверса, Оқтуя билан боғлиқ ҳодисалар ислом тарихида кўп бўлган. Ҳазрат пайғамбаримиз Муҳаммад оқ туя миниб хижрат қилганлар, жангларга кирганлар. Мадина (Ясриб)да пайғамбаримизнинг оқ туялари чўккан жойда Масжиди Набавия қад кўтарган ва бу улуғ манзил асри саодатдан ҳозиргача бутун дунё мусулмонларининг Каъбадан кейинги иккинчи муқаддас зиёратгоҳидир. Хулофаи Рошидининг тўртингчиси Ҳазрат Али Муртазо ва Ойиша онамиз ҳам оқ туя миниб юрганлар. Ҳазрат Алининг оқ туяларига ўхшаш саҳобаларнинг оқ туялари чўккан жойлар — қадамжолар Мовароуннаҳрда жуда кўп. Шуларнинг бири — Фарғонадаги Арслонбоб, Шоҳимардон зиёратгоҳидир. Гап шундаки, Хожа Илғор отанинг оқ туялари ҳақидаги ривоят билан боғлиқ манзил ўз-ўзидан муқаддаслаштирилмаган.

Энди Хожа Илғор отанинг оқ туялари туёғидан отилиб чиққан чашма — булоқлар ҳақида. Ривоятда айтилган Лаълистон қалъаси ёнидаги тепалик атрофидан — оқ туя чўккан жойлардан чиққан булоқлар ҳозир ҳам бор. Бу булоқларнинг суви шифобахш, қўтир, қавз, сўгал, чилла каби яра-чақаларни тузатади. Шу боис булоқларнинг бирини халқ Чиллабулоқ деб атайди. Ҳозир тепалик ён тарафидаги зах сувларни қочириш учун зовур қазилгандан сўнг Чиллабулоқ қуриб қолди. Мўъжиза шуки, қуриган булоқ атрофидаги қуруқ тупроқ ҳам турли яраларга шифо бўлаяпти.

Хожа Илғор ота қабристони атрофида яна тўртта чашма-булоқ бор: Катта чашма, Қўшчашма, Совуқбулоқ, Амир Темур чашмаси. Бу чашмаларнинг суви ҳам ширин, шифобахш, одамлар корига ярайди.

Хожа Илғор ота мавзесидаги Амир Темур номи билан аталадиган чашманинг тарихи ҳақида ҳам турли ривоятлар сақланиб қолган. Бирида айтилишича, Тарағай Баҳодир хотинидан ўғил фарзанд кўрмай, пири Шамсиддин Кулол ҳазратлари маслаҳати ва кўмаги билан бухоролик мутасаввуф олим Садр аш-Шаърианинг қизи Тагина бегимга уйланади. Тарағай Баҳодир хотини Тагина бегимнинг ҳомиладор бўлганидан пирларини огоҳ этганда, у зот туғиладиган фарзанд Соҳибқирон бўлиши, етти иқлимга ҳокимлик қилишини башорат этганлар. Буни эшитган катта хотини кўнгилида ғаюрлик қилиб кундошини туғилажак фарзанди билан ўлдирмоқ пайига тушади. Тарағай Баҳодир узоқ сафарга келганидан фойдаланиб, режасини амалга оширмоққа киришади. У Тагина бегим отаси номидан хат бериб, бемор ётгани, тезда Бухорога етиб келишини тайин этади. Кундошининг ғарази ва ҳийласидан бехабар Тагина бегим Бухорога ошиқади. Уни кузатиб боришга тайин этилган Қайдун деган қулга оқча бериб, уни Тагина бегимни йўлда ўлдиришга кўндиради. Улар Хожа Илғор ота ёнидаги чашма бўйига етишганда ҳалиги қул қиличини яланғочлаб, Тагина бегимнинг икки канизагини ўлдиради. Навбат Тагина бегимга келганда, у бор бойлик — тақинчоқларини бериб, «Бекангга мени ўлдирдим, деб айт, мана бу рўмолчани канизакларнинг қонига бўяб кўрсат», — дейди. Қул «малика эсон-омон Бухорога етиб олса, сирим очилиб қолади» деган ўйда уни шу атрофдаги қуриб қолган қудуққа ташлайди. Қул маликанинг қудуқдан чиқиб кетар-кетмаслигини билиш учун қудуққа қараган экан, қудуқдан кучли олов отилиб чиқиб уни ҳалок этади. Шу қудуқда маликанинг кўзи ёриб, Соҳибқирон дунёга келган экан... Бу ривоят Гўрўғлининг гўрда туғилганига ёким Биби Хожар онамизнинг мурғак фарзанди Исмоил алайҳиссаломнинг товонлари остидан Замзам чашмасининг отилиб чиқишига ўхшайди. Зеро, Амир Темур чашмаси ҳам у туғилган жойдан отилиб чиққан дейилади халқ ривоятида...

Хожа Илғор ота қабристонида Амир Темур номи билан боғлиқ бир осори-атиқа бор. Эл уни «Полвонтош» деб атайди. Узунчоқ йўнилган бу кўктошнинг оғирлиги 6 пуд (96 кг) бўлиб, уни Амир Темур ёшлигида бемалол кўтариб машқ қилар, қўлларида ўйнар эканлар. Кўтариб, сийпаланавериб, силлиқ бўлиб кетган бу тошни ҳозир ҳам қишлоқ болалари, зиёратчилар келиб кўтаришади. Аммо тошни кўтариш ҳаммага ҳам насиб бўлавермайди...

Соҳибқирон туғилган жой, яъни Хожа Илғор ота мавзесида яшайдиган туб маҳаллий туркий қабилалар ва аймоқлар қадим айёмлардан ўрта асрларгача ва сўнгги даврларда тўлишиб кўпайишиб, бир-бирлари билан аралашиб кетганлиги ҳеч кимга сир эмас. Айниқса XV асрдан кейимн келган ўзбек қабилалари ҳам бу жойларда ўртоқлашиб қолганлар. Ўзбек қабилалари ва уларнинг сон-саноқсиз аймоқлари бу манзилни макон тутиб, ҳозиргача истиқомат қилиб келаётгани шундай хулоса чиқаришимизга асосдир.

Амир Темур ҳазратлари замонида Мовароуннаҳрда, жумладан, Кеш ва унинг атроф манзилларида, Хожа Илғор ота мавзесида ҳам хилма-хил туркий қабилалар ва аймоқлар яшагани ҳақида тарихий маълумотлар жуда кўп. Бу тўғрида ўқувчи диққатини «Темур тузуклари»даги биргина маълумотга қаратмоқчимиз. Соҳибқирон «Тузуклар»ида шундай ёзади: «Қарамоғимдаги қирқ аймоқдан (қуйидаги) ўн иккитасига тамға берилсинки, булар менинг хос навкарларимдан бўлиб ҳисоблансинлар, барлос, тархон, арғун, жалоир, тулкичи, делдай, мўғул, сулдуз, туғой, қипчоқ, орлот, тотор».

«Тузуклар»ни ўқиб биламизки, Соҳибқирон даврида 313 амир бўлиб, улар давлат ҳокимиятида нуфузли мавқени эгаллаганлар. Ўша давр тақозосига кўра, маъмурий бошқариш ишлари билан ҳарбий ишлар қўшиб олиб борилган. 313 амирнинг ўн иккитаси олий лавозим бўлиб, ҳарбий ишларда биринчиси иккинчисига, ўн биринчиси ўн иккинчисига бўйсунган. Ўн иккинчи амир эса Амир-ул умарога, у Соҳибқиронга ўринбосар ҳисобланган.

«Тузуклар»да айтилишича, Барлос улусидан тўрт киши Амир-ул умаро, икки киши тўққизинчи ва ўнинчи амир, юз киши мингбоши, Тархон усулидан бир киши еттинчи амир, йигирма киши юзбоши, Аргун улусидан бир киши саккизинчи амир, йигирма киши мингбоши, ўнбоши, Жалоир улусидан икки киши саккизинчи ва тўққизинчи амир, йигирма киши юзбоши ва ўнбоши, тулкичи, дулдай, мўғул, сулдуз, туғой, қипчоқ, орлот, тотор улусидан бир кишидан амирлик лавозимида бўлган. Тамғага етмаган йигирма саккиз аймоқ бошлиқларига улус амирлиги лавозими берилган.

Бундан англашиладики, Соҳибқирон замонида туркий қавмлар аймоқлари қирқтасининг улус (халқ) даражасида нуфузи катта бўлиб, улардан ўн иккитаси янада кўпроқ, барлосларг эса улардан ҳам кўп бўлган. Бундан шундай хулосага келамизки Соҳибқирон ҳар бир улуснинг кўп-озлигига қараб лавозим ва ҳар бир аймоққа адолатли ёндошган. Демак, «Тузуклар»да эслатилган қирқ улус ҳамда бошқа аймоқлар Соҳибқирон замонида Мовароуннаҳрда, жумладан, Кеш (Шаҳрисабз) атрофларида, Хожа Илғор мавзесида ҳам ўтроқ ҳолда ҳаёт кечиришган. Масалан, Мовароуннаҳрнинг бошқа жойлари каби Хожа Илғор ота мавзесининг шимолида Дархон (Тархон) қишлоғи ва Маккасаид ота зиёратгоҳи ҳозиргача бор. Бугунги дархонликларни ўша Дархон (Тархон) улусининг авлодлари деб бемалол айта оламиз. Бугунги Шаҳрисабз атрофларида кўпгина ўзбек уруғлари қатори қадимги барлослар, қипчоқлар, арғинлар, жалоирлар, туғой (тоғай)ларнинг авлодлари ҳам истиқомат қиладилар.

Шундай қилиб, қадимги Кеш яқинидаги Хожа Илғор ота мавзеси қадим айёмларда ҳам Соҳибқирон замонида ҳам бугунги кунда ҳам яйловўтлоқлар, экинзорлар, боғбоғларга бурканган жой бўлиб, туркий қавмларга ота макон бўлгани, бу хуш-ҳаво манзилда Соҳибқирон таваллуд топганига шубҳа қиламаймиз.

Хуллас, Соҳибқирон туғилган жой Хожа Илғор ота мавзеси бўлиб, бу тўғрида тортишиш-баҳслашишга ҳам, ҳар хил иккиланишларга ҳам, ҳали Занжирсарой, ҳали Ниёзий қишлоғининг ўрнини излашга ҳам ҳожат йўқ, деб ўйлаймиз.

Ғуломхон ҒАФУРОВ,
ТошДУ доценти.

СУРАТДА: Андижон вилояти Хонобод шаҳридаги бу чойхона ўзининг кўркам ва шинамлиги билангина эмас, балки қадимий меъморчилик анъаналари асосида бунёд этилганлиги билан ҳам ажралиб туради. Бу маскан хонободликларнинг энг севимли гўшаларидан бири бўлиб қолди.

Х. АРАББОЕВ олган сурат.

МАЪНАВИЯТ ЖАБҲАСИДА

Бухоро тўқимачилик ҳиссадорлик жамияти маданият саройининг «Баҳс» халқ театри ижодий жамоаси «Кулгуга нима етсин» деб номланган янги театрлаштирилган томошани бухороликлар ҳукмига ҳавола этди. Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Файзулла Абдуллаев саҳналаштирган дастурда халқнинг севимли қаҳрамони Насриддин Афанди иштирокида айрим камчиликлар кулгу остига олинади. Дилбар Мавлонова, Орифжон Тиллабоев, Каримжон Холиқов, Дилфуза Сафарова, Рўзимбой Ҳидировлар ижросидаги комик сиймолар барчага манзур бўлмоқда.

***

Данғара туман маданият уйининг «Шарқ» миллий цирк гуруҳи томонидан саҳнага олиб чиқилган «Бу сирли олам» деб номланган янги дастур ҳам шинавандалар томонидан қизғин кутиб олинди. Унутилаётган халқ томошалари—кўз бойлагич, дор ўйинлари, ҳайратомуз тош кўтариш машқлари билан бир қаторда масхарабозларнинг ичакузди ҳангомаларидан иборат томоша эл орасида кундан-кунга оммалашиб бормоқда. Дастурни гуруҳнинг бадиий раҳбари Шавкат Номозов саҳналаштирган. Аҳатжон Назаров, Қурбонжон Абдуллаев, Худойберди Аҳмедов каби санъаткорлар эса унинг жозибали чиқишига ўз маҳоратларини бахш этганлар.

***

Шунингдек Бешариқ туман халқ театри ижодий жамоаси ҳам «Ойнадан ўпкаламанг» деб номланган театрлаштирилган томошани санъат мухлислари эътиборига тақдим этди. Иқтидорли режиссёр Нажмиддин Усмонов саҳнага олиб чиққан дастурда ичакузди ҳангомалар, қизиқарли интермедиялар. «Темир хотин», «Тўйлар муборак» ўзгача завқ-шавқ бағишламоқда. Ижодий жамоа қатнашчиларидан Орифжон Тошкенбоев, Оҳиста Жаҳонова, Муқаддасхон Бердиева, Равшан Ҳайдаров, Ҳавасхон Сангиновалар саҳнага олиб чиққан турли жанрдаги сиймолар юксак истеъдод билан ижро этилаётганлиги билан ҳам эл эътиборига сазовор бўлмоқда.

***

Данғара туман маданият уйининг дорбозлар гуруҳи «Ҳаво пиёдалари» деб номланган ҳайратомуз чиғириқ ўйинлари, дор устида пичоқ, лаган, кўз бойлаб бажарилаётган турли қизиқарли ва ўз ўрнида катта маҳорат талаб этадиган томошалари шу кунларда республикамиз дам олиш масканларида кенг томошабинлар оммасига тақдим этилмоқда. Гуруҳнинг бадиий раҳбари Зайнобиддин Муродов тайёрлаган дастурдан ўрин олган масхарабозларнинг чиқишлари, тош кўтариш машқлари ҳам бунга янада кўтаринки руҳ бағишламоқда.

«Наврўз» ашула ва рақс ансамбли нафақат Андижонда, балки республикамизда кўзга кўринган ижодий жамоалардан ҳисобланади. Жамоанинг мамлакатимиз мустақиллигининг беш йиллигига бағишлаб саҳналаштирган «Бу—менинг Ўзбекистоним» деб номланган янги дастури ҳам санъат мухлислари томонидан катта қизиқиш билан кутиб олинди. Серқуёш диёримиз Ўзбекистон тараннум этилган дастурни ансамблнинг бадиий раҳбари Маламинжон Саматов саҳнага олиб чиққан. Ҳамиджон Абдураҳмонов, Холдорвой Мамасолиев, Ғофиржон Комилов, Насибахон Қобуловалар каби хушовоз хонанда-созандалар талқинидаги диёр тароналари концерт томошасига янада файз бағишлаган.

С. СИРОЖИДДИНОВ

Турфа олам

ТЎЙДА 20 МИНГ КИШИ

Май ойининг ажойиб кунларининг бирида, Абу-даби шаҳрида яшовчи шайх Рашид ибн Саид Мактоумнинг ўғли Моҳаммед малика Саломга уйланмоқчи бўлди. Тезда тўй тараддуди бошланди. Унинг қувончига шерик бўлган 20 минг кишини кутиб олиш учун махсус стадион—майдон қурилди. Тўй харажатига, бизнинг ҳисоб-китобимизча, 22 миллион фунт стерлинг сарф бўлди. Бундай катта тўй ҳали бошқа бирор мамлакатда бўлган эмас.

УЧАР БАЛИҚЛАР

Учар балиқлар ҳақида кўпчилик эшитган, лекин бу қай тариқа содир бўлишини кўрганлар кам. Шу боис учар балиқ сакраб-сакраб ҳаракатланиши тахмин қилинади. Амалда эса учар балиқ сувда эканлигидаёқ сакрайди ва ҳавога кўтарилгач, думини ишга солиб, тезликни янада оширади. Бу ҳол сузгич-қанотлари унга ҳавода муаллақ туришга имкон берганга қадар давом этади.

Сув юзасидан 30—45 градус бурчак остида отилиб чиққан учар балиқ тезлик соатига 80 километрга етгач, секин пастга шўнғийди. Учар балиқ 4—5 метргача кўтарилиб, парвози 10—15 секунд давом этади. Шу муддатда у 100 метргача масофани босиб ўтади. Шамол оқимига тўғри келган пайтлари эса бир минутга қадар парвоз этиб, 400 метр маосфани босиб ўтиши мумкин.

Учар балиқлар Тинч, Атлантика ва Ҳинд океанининг илиқ сувларида анча кенг тарқалган. Улар ичида жажжиғиналари ҳам, бўйи ярим метрга етадиганлари ҳам бор. Жанубий Америкада эса қушлардек қанот қоқиб учадиган кичкина балиқлар ҳам мавжуд, лекин улар муаллақ ҳолатда узоқ туролмайди. Парвоз — душманлар таъқибидан қочиб қутулишнинг воситасидир, холос.

Спорт Спорт Спорт Спорт

ТАРИХИЙ САНА

Тирикчилик ташвишлари билан бўлиб қандай тарихий даврда яшаш бахтига мушарраф бўлганимизни баъзан кўздан қочириб қўямиз. Ҳолбуки, келгуси авлодлар биз гувоҳи бўлган ва эътибор қилмаган воқеаларга тамоман бошқача нигоҳ ташлаб, ҳавас ҳисси оғушида қолишлари турган гап.

Юртимиз узра истиқлолнинг қанот ёзиши, мустақил Ўзбекистоннинг Бирлашган Миллатлар Ташкилотига аъзо бўлиши, [illegible] Конституциямизнинг қабул қилиниши, Ўзбек сўмининг муомалага киритилиши, Асакада автомобиль заводининг ишга тушиши ва ҳокозо. «Илк марта» тамғаси билан содир бўлаётган бундай катта-кичик воқеаларнинг санаб адоғига етишимиз қийин.

Шубҳасиз, АҚШнинг Атланта шаҳрида бошланган навбатдаги олимпия баҳслари ҳам мамлакатимиз спортчилари ва минг-минглаб спорт мухлислари учун тарихий саналардан бири бўлиб қолади. Чунки илк марта Ўзбекистон вакиллари ана шундай энг нуфузли спорт анжуманида жаҳоннинг етакчи чарм қўлқоп усталари, полвонлари, тош кўтарувчилари, қайиқ ҳайдовчилари билан баҳсга киришиб, мамлакатимиз спорт шарафини ҳимоя қилишади.

Вакилларимиз жами спортнинг ўн уч турида кучларини синаб кўришади. Албатта, биринчи марта жаҳон миқёсидаги мусобақаларда қатнашиш билан боғлиқ ортиқча ҳаяжонланиш тажрибаси камроқ спортчиларимизга ўзларининг бор куч-маҳоратини ишга солишларига маълум даражада халақит бериши мумкин. Шу боис вакилларимизга қатнашувларида қатъият-мардлик, катта омад ёр бўлсин деймиз. Атлантага жўнаб кетишлари олдидан олимпиячиларимизни қабул қилган ва эзгу истаклар билдирган юртбошимиз бу ҳақда алоҳида тўхталиб ўтди. [illegible] натижасида қўлга киритганликларини ҳисобга олсак, уларнинг имкониятлари унчалик чакки эмаслиги аён бўлади. Хуллас, ғалвирни сувдан кўтарадиган лаҳза етиб келди.

Натижа қандай бўлишидан қатъий назар шуниси аниқки, 1996 йил 19 июль — боксчимиз Темур Иброҳимов XXVI олимпиада тантанали очилиши пайти Ўзбекистон байроғини кўтариб ўтган лаҳза мамлакатимиз спорт тарихида энг ёрқин, ифтихорга тўла саҳифалардан бири бўлиб қолади.

Биз бу ёрқин саҳифага зарҳал ҳарфлар билан кўплаб спортчиларимиз номлари битилиши орзусидамиз!

Шермуҳаммад ЙЎЛДОШ ўғли.

ОММАВИЙЛИКДАН ШОҲСУПА САРИ

Истиқлолнинг 5 йиллиги, буюк соҳибқирон Амир Темур таваллудининг 660 йиллигига бағишлаб ўтказилаётган қишлоқ спартакиадаси финал беллашувлари бошланишига саноқли кунлар қолди. Шу муносабат билан мухбиримиз Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси кенгаши раиси ўринбосари, агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшмаси Марказий қўмитасининг раиси, Спартакиада ташкилий қўмитаси раиси Т. Ҳ. СОБИТОВга бир неча саволлар билан мурожаат қилди.

***

— Тўлқин Ҳамидович! Ушбу спартакиадани ўтказишдан кўзланган асосий мақсад нима?

— Республикамиз раҳбарияти, биринчи навбатда Президентимиз Ислом Абдуғаниевич Каримов соғлом авлодни камол топтириш масаласига ҳар томонлама эътиборни қаратмоқда. Келажаги буюк давлат қуришга азму қарор қилган эканмиз, бошқача бўлиши мумкин эмас.

Спорт мусобақалари эса саломатликни мустаҳкамлашнинг энг ишончли, энг самарали омилларидан биридир. Шу боис жисмоний тарбия машғулотлари, ҳар хил мусобақаларни ташкил этиш, уларга аҳолининг кенг қатламларини жалб қилиш долзарб вазифалардан бўлиб турибди. Бундан ташқари истиқлолга юз тутиб, жаҳон айвонидан ўзига мос ўринни эгаллаётган Ўзбекистон спортчиларининг халқаро майдонда ўзларини кўрсатишларини таъминлаш фахрли бурчимиздир.

АҚШнинг Атланта шаҳрида ўтадиган олимпиада баҳсларига жўнаб кетаётган вакилларимизни юртбошимиз қабул қилиб, уларга эзгу истаклар билдиргани буни яққол тасдиқлаб турибди.

Мана шулардан келиб чиқиб айтадиган бўлсак, соғлом авлодни камол топтиришга, жисмоний тарбия ва спортни оммалаштириш орқали йирик халқаро мусобақаларда Ўзбекистон довруғини оширадиган вакилларимиз сафини кенгайтиришга озми-кўпми ҳисса қўшиш — мазкур спартакиадани ўтказишдан кўзланган асосий мақсаддир. Ҳаётнинг ўзи, биз олдимизга қўйган улкан вазифалар шундай мусобақаларни кўплаб уюштиришни тақозо этмоқда.

— Спартакиада баҳслари тартиби қандай?

— Мусобақалар бир неча босқичда ўтказилди: аввал хўжаликларда, кейин туман ва вилоятларда. Ўз вилоятларида ғолибликни қўлга киритганлар эса ҳал қилувчи беллашувларни ўтказиш учун Гулистон шаҳрига тўпланишади.

— Финал босқичи баҳсларини ўтказиш учун Сирдарё вилояти танланиши боиси нимада?

— Сир эмаски, қатор сабабларга кўра Сирдарё вилояти йирик спорт тадбирларини уюштиришдан четда қолиб келаётган эди. Бунга барҳам бериш пайти келди. Вилоят мутасаддилари ҳам буни тушуниб, қишлоқ спартакиадаси финал босқичи мусобақаларини Гулистонда ўтказишга бажонидил кўнишгани таҳсинга сазовор.

— Спартакиададан спортнинг қайси турлари жой олган?

— Анча маслаҳатлашувлардан кейин биз сунъийлик ва мураккабликдан қочишга қарор қилдик. Шу боис спортнинг кураш, минифутбол, тош кўтариш, шахмат, шашка, енгил атлетика, арқон тортишиш, армреслинг каби ҳаммабоп турлари танланди.

— Ғолиб ва совриндорлар қандай тақдирланади?

— Бозор иқтисодиёти тадбирда манфаатдорликни оқилона йўлга қўйиш зарурлигини тобора яққолроқ кўрсатмоқда. Илгаридек, бир парча қоғоз ёки арзимас нишон эвазига одамларни қизиқтириш, жалб этишнинг эндиликда имкони йўқ. Шуни инобатга олиб, ғолиб ва совриндорларни дурустгина тақдирлаш тадбирлари кўрилмоқда. Ғолиблар ҳам шахсий, ҳам умумжамоа ҳисобида аниқланади.

Фақат қатнашчиларга эмас, мазкур спартакиада баҳсларини ёритишда фаоллик кўрсатган матбуот ходимларига ҳам мукофотлар ажратганмиз. Бунақаси ҳали бўлган эмас эди, лекин давр шуни тақозо этмоқда. Ҳар кимнинг меҳнатига яраша рағбатлантиришнинг нимаси ёмон?

— Спартакиада бир марталик тадбирми ёки анъанавий тус оладими?

— Ниятимиз — бундай мусобақаларга анъанавий тус бериш. Тўғри, илгари ҳам бу хилдаги мусобақалар анча-мунча бўлиб турарди. Лекин расмиятчилик учун, хўжакўрсинга ўтаётгани сезилиб қоларди. Энди биз мана шу жиҳатга барҳам бериб, ушбу спартакиадани қишлоқ аҳлининг энг севимли, энг оммабоп баҳсларига айлантиришимиз керак. Ўз-ўзидан равшанки, бу осон иш эмас, лекин касаба уюшмалари, спорт ташкилотлари, матбуот ходимлари ҳамжиҳатлик билан фаолият кўргазишса, муддаога эртами-кеч эришишимиз турган гап.

Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси кенгаши раёсати, Давлат жисмоний тарбия ва спорт қўмитаси, Қишлоқ хўжалик вазирлиги, «Ўзмевасабзавотсаноат» республика уюшмаси, «Ўздонмаҳсулот» ва «Ўзгўштсаноат» давлат корпорациялари, Ўзбекистон агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшмаси Марказий қўмитасининг биргаликдаги саъий-ҳаракатлари туфайли ушбу спартакиада баҳсларининг ўтказилиши бунга яққол мисолдир.

Суҳбатдош: Ш. АЛЛАМОВ,
«Қишлоқ ҳаёти» мухбири.

ТАШКИЛОТ

ҚУЙИДАГИЛАРНИ СОТАДИ:

— Автомашиналар ва трактор двигателларининг гильза-поршин гуруҳига кирувчи эҳтиёт қисмлари;

— Транспортёр ленталари ва қайишлари.

— Банк орқали пул ўтказиш йўли билан ва векселлар билан ҳисоб-китоб қилинади.

Телефонлар: (37-12) 50-37-75, 50-32-85, 79-49-84.

Бош муҳаррир Неъмат ЁҚУБОВ

Рўзнома таҳрир ҳайъати: Расулмат ҲУСАНОВ, Мирзажон ИСЛОМОВ, Маҳмуд МИРЗАЕВ, Эрқул ЗИКРИЁЕВ, Сиддиқжон МУҲАМЕДЖОНОВ, Мирғиёс ҚАЮМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Суннатилла САЙДАЛИЕВ, Обиджон ҒОФУРОВ (масъул котиб), Равшан БОБОМУҲАМЕДОВ.

ҲОМИЙЛАР:
«ЎЗМЕВАСАБЗАВОТУЗУМСАНОАТ» УЮШМАСИ
«Ўзқишлоқхўжаликтаъминоттузатиш» давлат-ширкат қўмитаси

«Қишлоқ ҳаёти» — «Қишлоқ ҳақиқати» газетасининг вориси

МАНЗИЛИМИЗ: 700083, ТОШКЕНТ, МАТБУОТЧИЛАР КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР, Муҳаррир ўринбосарлари — 33-44-43, 33-16-27. Масъул котиб — 33-09-93. Деҳқончилик бўлими — 36-56-35, 36-54-51. Ижтимоий ҳаёт бўлими — 36-56-34. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими —36-56-36. Ахборот ва спорт бўлими — 36-54-54. Шикоят, хат ва маъмурий органлар бўлими — 36-54-52.

Рўйхатдан ўтиш тартиб рақами 6. Буюртма Г— 0365, ҳажми 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А-2. Босишга топшириш вақти 21.00. Босишга топширилди 19.30

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй.

Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди.

1 2 3 3 4 6.